

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**INSTITUT PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EVROPSKÉ UNIE
PŘED LISABONSKOU NOVELIZACÍ A PO NÍ**

Lucie Havlíková

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

INSTITUT PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EVROPSKÉ UNIE

PŘED LISABONSKOU NOVELIZACÍ A PO NÍ

Lucie Havlíková

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Jurek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014 .....

Za cenné rady a odborné připomínky, jež výrazně přispěly k úrovni textu, děkuji vedoucímu práce PhDr. Mgr. Petru Jurkovi, Ph.D. Za podporu během studia děkuji své rodině, v níž mám nesmírnou oporu.

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Geneze institutu předsednictví s ohledem na funkce, role, principy.....	11
2.1 Institut předsednictví před lisabonskou novelizací.....	12
2.2 Lisabonská novelizace – zásadní milník ve vývoji institutu předsednictví.....	23
2.3 Institut předsednictví po lisabonské novelizaci	25
2.3.1 Rada EU a předsednické trio	25
2.3.2 Institut stálého předsedy Evropské Rady.....	31
2.3.3 Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.....	34
3 Analýza předlisabonského a postlisabonského předsednictví – případ Irska	36
3.1 Irsko a evropský integrační proces	38
3.2 Irské předsednictví v roce 2004 (před lisabonskou novelizací)	41
3.2.1 Funkce administrativní a organizační.....	42
3.2.2 Funkce iniciační.....	43
3.2.3 Funkce reprezentační	47
3.2.4 Funkce mediační.....	49
3.3 Irské předsednictví v roce 2013 (po lisabonské novelizaci).....	50
3.3.1 Funkce administrativní a organizační.....	52
3.3.2 Funkce iniciační.....	54
3.3.3 Funkce reprezentační	54
3.3.4 Funkce mediační.....	54
4 Závěr.....	54
5 Seznam použitých zdrojů	55
6 Resumé	62
7 Přílohy	63

1 Úvod

Rada Evropské unie je společně s Evropskou komisí a Evropským parlamentem¹ řazena mezi nejvýznamnější institucionální orgány celé Unie. Rada bývá označována za hlavní legislativní orgán, bez jehož souhlasu či alespoň vědomí nemůže být přijato žádné důležité rozhodnutí. Je to právě Rada, na jejíž půdě se členské státy snaží dosáhnout svých cílů v rámci vyjednávacího procesu. Pro hlubší analýzu institutu předsednictví je tedy nezbytné zohlednit i fungování této instituce, jelikož zcela izolovaně předsednictví pojímat nelze, o čemž svědčí i celá řada odborných monografií, ve kterých je téma předsednictví zpracováno vždy v kontextu pojednání o Radě EU. Předsednictví v Radě EU hraje významnou roli v organizaci práce této instituce, zejména ve vytváření podnětů pro legislativní a politická rozhodnutí.

Předsednictví v Radě EU představuje důležité období pro členské státy, neboť mají jedinečnou možnost, jak ovlivnit směřování vybraných politik EU. Historické kořeny předsednictví lze nalézt již u samotného počátku evropské integrace, ačkoli v původní představě tvůrce ESUO Jeana Monneta tato instituce nefigurovala a do koncepce byla zahrnuta až na nátlak malých členských zemí. Míra důležitosti předsednictví však začala výrazněji stoupat v průběhu sedmdesátých let, a to v souvislosti s nárůstem vlivu mezivládních prvků v ES. Dle politologů se předsednictví dostává do popředí bádání teprve v souvislosti s krizí institucionálního rámce EU a potřebou jeho reformy v devadesátých letech. Podpis Lisabonské smlouvy dne 13. prosince 2007 dovršil několikaletý proces vyjednávání o institucionálních otázkách a přesto, že předsednictví již prošlo za dobu své existence četnými změnami, lisabonská novelizace dosavadní praxi předsednictví zásadně mění. Od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, tedy od 1. prosince 2009, tak předsednictví získalo svoji novou podobu. Proto také Lisabonská smlouva a její dopady na předsednictví představuje gró celé mé práce, což je patrné již ze samotného názvu.

Tato práce je složena ze dvou hlavních částí, analytické a empirické. V analytické rovině bude představena shrnující geneze institutu předsednictví se zaměřením na funkce, role a principy, tak jak se vyvíjely souběžně s evropským integračním procesem. V rámci této geneze bude nastíněn historický vývoj předsednictví, přičemž přijetí Lisabonské smlouvy bude představovat zásadní zlom v dosavadním vývoji tohoto institutu. Krom deskripce se také pokusím přispět ke zjištění, zda vstoupením Lisabonské smlouvy v platnost, skutečně došlo

---

¹ Dále jen Rada či Rada EU, EK a EP.

ke snížení potenciálu předsednictví, což lze označit za cíl této práce. V úvodu druhé části práce bude představena mnou zvolená typologie předsednických funkcí, dle které budou následně analyzována dvě konkrétní předsednictví zemí, na jejichž průběhu a výsledcích budou vyvozovány změny zavedené Lisabonskou smlouvou.

Aby však výsledky práce byly vypovídající a aby byly zohledněny reformní přínosy Lisabonské smlouvy, bylo nutné vhodně vybrat jednotlivá předsednictví, jež budou analyzována. Je tedy zcela logické, že první zvolené předsednictví proběhlo ještě v předlisabonských intencích, tedy před rokem 2009. Druhé předsednictví však již muselo proběhnout dle nových pravidel, která přinesla až lisabonská novelizace. Zde je třeba vysvětlit jistou odchylku od projektu bakalářské práce, ve kterém jsem původně zamýšlela analyzovat čtyři případy předsednictví. Po pečlivém přezkumu institutu předsednictví po lisabonské novelizaci jsem však došla k závěru, že takovéto počínání není žádoucí, jelikož při psaní této práce jsem limitována formálním rozsahem, který bych zajisté překročila, neboť kvalitní analýza si žádá dostatečný prostor.

Jako potenciální řešení by se jevilo omezit analytický rámec práce, čímž by však nemohly být detailně vysvětleny změny přinesené Lisabonskou smlouvou, což považuji z hlediska cíle této práce za klíčové. Proto jsem také zvolila alternativní variantu a počet předsednických mandátů snížila na dva, neboť předpokládám, že pro vyvození podstatných důsledků, je tento počet zcela dostačující. Pro účely této práce byla tedy záměrně vybrána irská předsednictví v roce 2004 a 2013. Navíc Irsko se z časového hlediska jeví jako ideální předmět analýzy, neboť dva poslední předsednické mandáty lze zasadit do kontextu lisabonské novelizace.

Vstup Lisabonské smlouvy v platnost a její dopady na předsednictví představují ústřední motiv pro vznik této práce. Dále je důležité uvést, že tato práce vzniká čtyři roky po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, což mi umožňuje jistý retrospektivní odstup a zhodnocení reálných dopadů s ohledem na reflexi z praxe. Pro větší přehlednost je práce strukturována do šesti podkapitol. Do průběhu celé práce jsou promítnuty institucionální vazby předsednictví k dalším významným unijním institucím, ačkoli samostatná podkapitola jím vyhrazena není.

První podkapitola je věnována historickému exkurzu předsednictví od počátku integrace až do přijetí Lisabonské smlouvy. Jak bylo uvedeno výše, původ předsednictví lze identifikovat již na samém počátku evropského integračního procesu. Nejprve se tedy zaměřím na institucionální ukotvení předsednictví ve Smlouvě o založení Evropského

společenství uhlí a oceli, ve které je vázáno k tzv. Zvláštní Radě ministrů. Zmíněny budou prvotní funkce předsednictví a jejich postupné rozšiřování. V historickém vývoji předsednictví budou dále zmíněny klíčové dokumenty, zejm. Římské smlouvy, Slučovací smlouva, Jednotný evropský akt, Smlouva o EU, Smlouva z Nice a další. Dle časové posloupnosti budou také reflektovány ty unijní události, jež měly významný dopad na funkce, role a principy předsednictví.

Jelikož proces ratifikace evropské ústavy skončil neúspěšně, stává se až Lisabonská smlouva zásadním historickým milníkem ve vývoji předsednictví. Jedná se o prozatím poslední revizi primárního práva. Lisabonská smlouva přejmenovává dva dosavadní základní texty Unie na Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o fungování Evropské unie a zavádí celou řadu inovací v institucionální struktuře EU. Já se však primárně zaměřím jen na ty, které jsou vztaženy k předsednictví či jej přímo či nepřímo ovlivňují. Hodnocena bude také efektivita zavedení principu kolektivního předsednictví, o němž hovoří čl. 16 Smlouvy o EU, revidované Lisabonskou smlouvou. Největší inovací je zavedení dvou vysokých unijních funkcí, jejichž představitelé sdílí s předsednictvím zejména organizační a reprezentační funkci. Do jaké míry tím došlo k oslabení předsednictví, to bude rovněž jedním ze sekundárních cílů této práce.

V rámci třetí podkapitoly bude již revidované předsednictví charakterizováno ve vztahu k dalším unijním orgánům, s nimiž nejčastěji přichází do kontaktu. Jedná se o Evropskou radu, Komisi a Radu EU. Opomenut však nebude ani náležitý vliv stálého předsedy Evropské rady a Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.² V průběhu této práce jsou také budou představeny scénáře potenciálních meziinstitucionálních konfliktů, jež mohou nastat v důsledku vstoupení Lisabonské smlouvy v platnost.

Cílem této práce rozhodně není sáhodlouze popisovat kompletní historický vývoj předsednictví se všemi podrobnostmi a detaily. Naopak, zaměřuji se na významné historické milníky, které byly pro genezi institutu předsednictví zásadní. Nicméně určité deskripci se vyhnout nelze, neboť institut předsednictví byl od svého vzniku velmi slabě teoreticky ukotven zejm. v primárním právu. Většina funkcí předsednictví vznikala ad hoc v závislosti na reflexi aktuálních potřeb Unie.

---

² Dále jen předseda ER a Vysoký představitel/ka.

Cílem této práce je zhodnotit dosavadní vývoj institutu předsednictví v Radě EU, a to s ohledem na funkce předsednictví a reformy přinesené Lisabonskou smlouvou. Primárním cílem je ověřit tvrzení, zda od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost skutečně došlo k poklesu významu předsednictví a role předsednického státu, což je obecný předpoklad většiny politologů. Pokud se snížení potenciálu předsednictví skutečně prokáže, pokusím se dále uvést, v kterých konkrétních funkcích, je snížení nejvíce znatelné.

Aby však analýza postlisabonských změn a jejich vlivu na institut předsednictví v Radě EU byla důkladná, je třeba brát v potaz jistá specifika, s nimiž Irsko k výkonu předsednictví a celému integračnímu procesu přistupuje, a která by tudíž celou analýzu mohla znehodnotit a učinit ji neobjektivní. Proto je také ve čtvrté podkapitole stručně nastíněna pozice Irska v Evropské unii. Irsko bývá řazeno k menším členským státům, od nichž se při výkonu předsednické funkce očekává především zvládnutí role tzv. čestného vyjednavče (honest broker). V obecné rovině lze tedy předpokládat, že Irsko bude především usilovat o progres v projednávaných otázkách prostřednictvím hledání konsensu mezi členskými státy EU, přičemž nebude nijak výrazně prosazovat národní priority. Irsko předsedalo Radě EU již sedmkrát, není tedy ve výkonu předsednické funkce žádným nováčkem, a proto lze předpokládat úspěšné zvládnutí role a funkcí předsednictví. Zda tomu tak bylo i v případě dvou posledních předsednictví, kdy Irsko stanulo v čele Rady EU, bude zjištěno v posledních dvou podkapitolách. Provedena bude analýza irského předsednictví v roce 2004 a 2013. Jejím cílem bude zmapovat a zhodnotit irská předsednictví a to nejen z pohledu samotného výkonu, ale i širších souvislostí. Záměrem je zohlednit teoretické i faktické dopady lisabonské novelizace.

Práce samotná vychází především z analýz jednotlivých předsednických programů a jejich programových priorit, dokumentů primárního práva, odborných článků, publikací odborné literatury a v neposlední řadě také z médií a internetových webů, které se obzvláště v posledních letech staly důležitým komunikačním nástrojem každého předsednictví. Ještě před tím, než bude v první kapitole provedena geneze institutu předsednictví, ráda bych uvedla autory v českém prostředí, kteří se institutu předsednictví dlouhodobě věnují jakožto jednomu z výzkumných témat v politologii a z nichž mnohdy ve své práci vycházím. Za zcela stěžejní publikaci lze považovat práci Petra Kanioka – *Předsednictví Rady EU: příběh půlstoletí*, ve které autor shrnuje výsledky svého dlouholetého výzkumu. Na základě této publikace jsem získala komplexní přehled o fungování institutu předsednictví a jeho

proměnách v čase. Jednotlivé funkce předsednictví byly popsány v celé své šíři, díky čemuž jsem si vytvořila inspirativní rámec pro hodnocení irských případů.

Daná publikace však byla vydána v roce 2008, tudíž z časového hlediska autor ještě nemohl detailně popsat reálné dopady lisabonské novelizace, o což se já ve své práci pokusím. Neznamená to však, že by Kaniok Lisabonskou smlouvu do struktury své práce nezahrnul. Naopak, pokusil se dokonce o zhodnocení důsledků jejího případného přijetí a potvrdil, že dané reformní návrhy, jež Lisabonská smlouva uvádí v platnost, mění více než padesátiletou praxi předsednictví radikálním způsobem.

2 Geneze institutu předsednictví s ohledem na funkce, role, principy

Institut předsednictví v Radě EU vždy představoval důležitý nástroj pro reprezentaci národních zájmů členských zemí a pro ovlivňování chodu celého Společenství, neboť do jisté míry umožňuje realizovat priority jednotlivých zemí (Karlas, 2008: 17). Oproti dalším unijním institucím se však předsednictví nevyvíjelo příliš organizovaně, na základě jasné právní kodifikace, ale poměrně živelně vyrůstalo jako produkt sváru mezivládního a nadnárodního pojetí evropské integrace. Náplň předsednictví se vytvářela především v reflexi na aktuální potřebnost Unie (Pitrová–Kaniok 2006: 193).

Paralelně s vývojem institutu předsednictví se v průběhu let rozrůstaly i jednotlivé předsednické funkce. Postupem času generovaly čím dál systematičtější praxi, což bylo mj. dáno také jistou soutěživostí mezi členskými zeměmi, které se snažily v čele Rady EU podat co nejlepší možný výkon. Postupně se tak začaly předsednického mandátu ujímat s cílem národně se odlišit, čímž „nevědomky“ překračovaly nastavené mantinely (**Hayes-Renshaw–Wallace, 2006: 141**). Podobně jako samotný institut předsednictví vycházejí i jeho jednotlivé funkce z neformalizovaného smluvního základu. Ačkoli jsou tedy tyto funkce předsednictvím reálně vykonávány, o formalizované zakotvení se opírají jen částečně. Rovněž se liší váha přisuzovaná jednotlivým funkcím (Elgström, 2003: 4–5) Slabé ukotvení předsednictví v primárním právu tak předurčilo dynamickou proměnlivost jeho vývoje, konstantní potřebu reformy a absenci objektivních kritérií pro hodnocení (Kaniok 2008b: 9).

V následujících třech podkapitolách bude proveden historický exkurz institutem předsednictví v Radě EU. Jak již bylo předesláno výše, shrnující geneze bude klást důraz na role a funkce předsednictví tak, jak se postupem času rozrůstaly. Výchozím bodem je samotný počátek evropského integračního procesu, cílový milník představuje vstup Lisabonské

smlouvy v platnost, který do jisté míry ukončil samovolný vývoj předsednictví, trvající téměř padesát let. V rámci geneze budou stručně zmíněny také obecné principy předsednictví, a to i přesto, že od počátku integračního procesu, až do dnešních dnů nedošlo k jejich reformě, a to ani v rámci lisabonské novelizace.

2.1 Institut předsednictví před lisabonskou novelizací

Z historického hlediska lze předsednictví řadit k institucím, jež provázejí evropskou integraci od samého počátku. Ošetřeno je již ve Smlouvě o založení Evropského společenství uhlí a oceli,³ která vstoupila v platnost v červenci roku 1952.⁴ Předsednictví je zde zmíněno ve třetí kapitole v souvislosti se Zvláštní radou ministrů, konkrétně v člancích 27 a 28. Předsednický mandát je zde definován jako tříměsíční a každý členský stát je v Radě reprezentován jedním zástupcem na ministerské úrovni.⁵ Předsednictví tedy bylo již v momentě založení výrazem rovnosti členských států před institucemi ES. Tato rovnost se dále projevovala odpovídající rotací zemí při výkonu předsednického mandátu. Od počátku je uplatňován rotační princip, a to dle abecedního pořádku (Pitrová – Kaniok, 2005: 10). Rotační mechanismus je založen výhradně na principu rovnosti a představuje základní determinantu institutu předsednictví. V důsledku rozšiřovacích vln prošel tento mechanismus již několika úpravami, jeho podstata však spočívá v pravidle, že nově přistoupivší státy jsou zařazeny na konec seznamu s pořadím výkonu předsednictví. Nová členská země se výkonu předsednictví ujme až po dokončení rotačního cyklu (Kaniok, 2008b: 41).

Z komparativního hlediska je třeba již v počátku geneze zohlednit, že institut předsednictví v Radě EU se svojí konstrukcí výrazně odlišuje od předsednictví dalších organizací, např. NATO či OSN, a to ze dvou hlavních důvodů. Jednak je vůdčí úloha svěřena více subjektům, na místo toho, aby byla koncentrována v rukou jednoho vysokého představitele, např. generálního tajemníka. Především jsou si však všechny členské státy rovny, a to bez ohledu na velikost či sílu (Tallberg cit. dle Elgström, 2003:5). Proto jsou také z výkonu předsednictví rovně odpovědní a mají pro tento účel k dispozici stejnou sumu předsednických pravomocí.

Z hlediska typologie funkcí byla v primárním právu zmíněna pouze funkce organizační a komunikační. Mezi prvotní úkoly předsednictví tak patřila příprava jednání

---

³ Dále Smlouva o ESUO.

⁴ Je třeba připomenout, že Smlouva o ESUO byla uzavřena na dobu padesáti let, čímž se výrazně lišila od novějších integračních projektů Unie, které již nebyly časově omezeny. Platnost Smlouvy o ESUO byla ukončena v roce 2002 a veškerá aktiva a pasiva byla převedena pod ES (Fiala – Pitrová, 2009: 53).

⁵ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli: čl. 27 a 28.

Rady a návrhů agendy. Společně se Sekretariátem Rady bylo také oprávněno podepisovat zápisy z jednání Rady, jehož výsledky poté oznamovalo příslušným úřadům. Jelikož Zvláštní rada ministrů měla v porovnání s Vysokým úřadem jen značně omezené pravomoci, příliš významnou instituci neztělesňovalo ani samotné předsednictví (Kaniok, 2008b: 16). V zásadě tak nebyl umožněn potenciální přesah předsednických funkcí a ani kreativní přístup jednotlivých členských států, jelikož institucionální rámec ESUO byl pevně vymezen a jak již bylo zmíněno v úvodu, do původní koncepce tvůrce ESUO Jeana Monneta tato instituce nebyla ani zahrnuta. Vzhledem k těmto limitům předsednictví spíše symbolizovalo jakési vyjádření rovnosti členských zemí Unie. Navíc tříměsíční délka mandátu nedávala předsedajícímu státu významný manévrovací prostor. Předsednictví tak ve své podstatě nepředstavovalo relevantní politický nástroj či funkci, kterou by členské státy mohly ovlivňovat ráz počáteční fáze evropské integrace (Fiala–Pitrová, 2009: 226).

Faktem je, že administrace a řízení práce Rady patří k nejstarším funkcím předsednictví. Tato funkce je pro předsednictví klíčová a podle její úspěšnosti je předsednictví také posuzováno (Pitrová-Kaniok, 2006: 197) Předsednictví nemůže být hodnoceno pozitivně, pokud není schopno zvládnout alespoň základní technické zajištění úkolů spojených s efektivním řízením Rady (Hayes-Renshaw-Wallace, 2006: 141)

Římské smlouvy⁶ stanovily, že se členské státy budou při výkonu předsednictví střídát po šesti měsících, čímž tedy došlo k faktickému zdvojnásobení délky předsednického mandátu, v jehož výkonu se státy střídaly na základě jednomyslného rozhodnutí Rady.⁷ Článek 147 Smlouvy o založení EHS nově předsednictví ukládá svolávat jednání Rady. Konat tak mohlo z vlastní iniciativy, na žádost členského státu nebo také z podnětu Komise. Dalším podstatným důsledkem Římských smluv bylo zavedení dvou nových Rad, a tím pádem i dalších dvou předsednictví. Od vstupu Římských smluv platnost tedy musíme rozlišovat tři předsednictví, a to předsednictví v Radě ministrů ESUO, Radě ministrů EHS a Radě ministrů EURATOM.

Další kompetence, jež v tomto období předsednictví náležely, nebyly formulovány ve Smlouvách, ale v Prozatímním jednacím řádu Rady, jenž byl přijat v březnu roku 1958. Tento řád ve svých ustanoveních identifikuje základy významu předsednictví a zároveň je důkazem

---

⁶ Římské smlouvy představují souhrnné označení pro dvě smlouvy, jež byly podepsány v Římě 25. března 1957. Jedná se o smlouvu zakládající Evropské hospodářské společenství (EHS) a smlouvu zakládající Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM). Obě smlouvy vstoupily v platnost 1. ledna 1958 a staly se jedním ze základů evropské integrace. Z hlediska primárního práva se jednalo o první historickou změnu ve vztahu k předsednictví.

⁷ Smlouva o založení EHS: čl. 146.

rostoucí tendence vymezovat kompetence předsednictví velmi flexibilní cestou. Předsednictví označuje za symbolického nositele konsensu v Radě a ve svém čl. 19 dokonce naznačuje, že by předsednictví mělo plnit i funkci reprezentanta Rady v kontaktu s dalšími institucemi EHS, čímž do značné míry zachází nad rámec primárního práva. Daný článek však není zcela jednoznačný, je v něm uvedeno, že Radu by mělo před Shromážděním zastupovat buď předsednictví, či jiný stát. Uvedení předsednictví na prvním místě formulace a absence mechanismu výběru jiného státu však implikuje, že úkol reprezentovat Radu při kontaktu se Shromážděním byl míněn primárně k předsednictví. Prozatímní jednací řád Rady EHS dále upravuje hlasování v Radě – to probíhá dle abecedního pořádku, který ovšem začíná předsednickým státem, čímž je postavení předsednického státu opět do jisté míry posíleno (Kaniok, 2008b: 18–19).

Všechny tři samostatně působící Rady vytvořily na základě Slučovací smlouvy⁸ jednotnou Radu evropských společenství. Sloučení tří dosavadních Rad se zcela logicky vztahovalo i k předsednictví. Byl potvrzen šestiměsíční předsednický mandát a rotační mechanismus dle abecedního pořádku s jedinou změnou, která spočívala v pevně určeném pořadí členských států, jež se o předsednický mandát střídaly v tomto pořadí: Belgie, Německo, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko.⁹ Článek 4 poprvé (z hlediska úpravy primárního práva) vymezuje kompetence COREPER, když říká, že: „Výbor složený ze stálých zástupců členských států má za úkol připravovat práci Rady a plnit úkoly, kterými jej Rady pověří,“¹⁰ přičemž tyto úkoly dále nespécifikuje. Ze čl. 4 však vyplývá, že organizační záležitosti byly namísto předsednictví přisouzeny COREPERu, který je dodnes důležitým pomocníkem Rady.¹¹

Od druhé poloviny šedesátých let 20. století rostl pozvolna význam předsednictví na úkor počátečních supranacionálních snah, a to díky přijetí politické dohody členských zemí, která bývá označována jako tzv. Lucemburský kompromis.¹² Díky Lucemburskému kompromisu z roku 1966 se objevuje politická poptávka po posílení reprezentační funkce předsednictví. V důsledku přesunu velkého dílu moci na členské státy oproti do té doby

---

⁸ Oficiální název této smlouvy zní: Smlouva o vytvoření jednotné Rady a jednotné Komise Evropských společenství. Podepsána byla dne 8. dubna 1965 v Bruselu a v platnost vstoupila k 1. červenci 1967.

⁹ Smlouva o vytvoření jednotné Rady a jednotné Komise Evropských společenství: čl. 2

¹⁰ Smlouva o vytvoření jednotné Rady a jednotné Komise Evropských společenství: čl. 4

¹¹ SFEU: čl. 240.

¹² Jednalo se o reakci na francouzskou politiku „prázdných křesel“, jejímž iniciátorem byl patrioticky laděný Charles de Gaulle, který takto prosazoval svůj nesouhlas s nadnárodním rozměrem Společenství. Přijetím Lucemburského kompromisu došlo ke značnému posílení vlivu Rady ministrů a členských států, které získaly možnost uplatnit právo veta v oblastech ohrožujících jejich národní zájmy (Fiala–Pitrová, 2009: 93–95).

dominantní Komisi vyvstává v Radě potřeba nalézt reprezentanta, nejen ve vztahu k unijním institucím, ale i vůči vnějším aktérům. K realizaci dochází o několik let později, konkrétně v červnu 1974 na jednání ministrů zahraničí v Gymnichu, kde bylo rozhodnuto o tom, že předsednictví bude plnit další novou roli – mluvčího Evropské politické spolupráce¹³ ve vztazích vůči třetím zemím (Westlake–Galloway, 2004: 329).

Díky Lucemburskému kompromisu také dochází k pozvolnému přesunu těžiště vyjednávací role z Komise na předsednictví.¹⁴ Přestože se funkce tvůrce a architekta konsenzu vyvíjela reaktivně a podobně jako ostatní politicky konotované funkce není obsažena v žádném dokumentu primárního práva, předsednictví disponuje sadou formálních a neformálních nástrojů, které z něj činí klíčového aktéra při vytváření dohod a kompromisů v politickém systému Unie. Pomocí těchto nástrojů usiluje o dosažení tzv. předsednického kompromisu, díky čemuž může v rámci projednávané legislativy předkládat i takové návrhy řešení, které nejsou vázány původní pozicí EK (Kaniok, 2008b: 72–74). Předsednictví proto musí často volit nebo hledat rovnováhu mezi nestranností a efektivitou. Zatímco v zájmu nestrannosti by předsednictví mělo brát v úvahu představy a zájmy všech zúčastněných stran, snaha o efektivitu mu velí vytvářet určitý tlak na členské státy představující menšinu (Karlás, 2008: 24).

Ještě v sedmdesátých letech však byly přijaty tři důležité zprávy vztahující se k vývoji evropské integrace, a tedy i k samotnému předsednictví. První z nich byla Davignonova zpráva, jež zaštitila institucionalizaci EPS, tedy dosavadní praxi pravidelných politických konzultací členských zemí. Lucemburská zpráva přijala rotační mechanismus předsednictví pro EPS. Předsedající země se stala odpovědnou především za organizaci jednání a schůzek EPS a za poskytnutí materiálního a administrativního zázemí. Do třetice byla v červenci 1973 přijata Kodaňská zpráva, která mezi jednotlivými ministry zahraničních věcí zavedla přímý komunikační systém¹⁵, jenž byl koordinován předsednictvím. Kodaňská zpráva také předpokládala rozšíření vazeb mezi předsednictvím a velvyslanectvími členských států (Westlake – Galloway, 2004: 327–329). Tato poslední přijatá zpráva roli předsednictví posílila nejvíce, neboť jej zavázala k řízení konzultačního systému členských států,

---

¹³ Dále jen EPS.

¹⁴ V souvislosti s nárůstem počtu členských států (a tím potenciálních třecích ploch) a projednávané agendy, Komise na tuto funkci zcela rezignovala. Namísto ní se raději začala soustředit na funkci autora politických priorit.

¹⁵ Komunikace probíhala mimo diplomatické kanály zastupitelských úřadů prostřednictvím systému COREU – bezpečného textového spojení (Plechanovová 2004: 70).

k organizování konzultací mezi jejich velvyslanectvími a k politickému propojování EPS a ES (Karlás 2008: 20).

V reakci na několik významných unijních událostí v průběhu sedmdesátých let došlo k posílení administrativní, organizační a iniciační funkce předsednictví. Jednalo se především o odchod Otců zakladatelů¹⁶ z aktivní politiky, vzestup Charlese de Gaulla a jeho politiky patriotismu a současně s tím také vychýlení institucionální roviny EU ve prospěch vlád členských států. Svoji roli sehrálo také rozšíření počtu sektorových Rad a přípravných pracovních skupin, vytvoření EPS a vzestup mezinárodních měnových turbulencí, v jejichž důsledku bylo potřeba, aby Unie zaujala jednotnou pozici. V prosinci 1974 došlo také k formálnímu ustavení Evropské rady¹⁷ (Westlake–Galloway, 2004: 328).

Institucionální struktura ER se v průběhu let upevňovala a její vznik si můžeme vysvětlovat jako reakci na potřebu zapojit vůdčí představitele členských států do zahraničních vztahů Unie přímo, což byl projev intergovernmentálních tendencí v evropské politice, třebaže, následné začlenění předsedy EK do této struktury a ústřední role ER v prosazení jednotného trhu a HMU dokládalo, že může být nepostradatelnou součástí v posilování supranacionalismu uvnitř Unie. Ustavení ER mělo přímý vliv na Radu, kde zdánlivě neřešitelné otázky, přesto mohly být do agendy prosazeny, právě skrze ER. Hlava státu předsedající země byla zároveň hlavou ER, což ve výsledku posílilo roli předsednictví, které nabylo na důležitosti, a současně s tím byl také kladen důraz na větší odpovědnost (Dinan, 2013: 1256).

V souvislosti s ustanovením ER došlo také k formalizaci summitů, za jejichž přípravu bylo předsednictví odpovědné. ER se za normálních okolností schází čtyřikrát za kalendářní rok, na jedno předsednictví tedy připadají dva summity. Samotná příprava zahrnuje logistickou přípravu, organizaci ER, ale také programovou dimenzi, v rámci které předsednictví v součinnosti s EK a GS Rady připravuje agendu jednání, která je zpravidla konzultována se zástupci ostatních zemí prostřednictvím návštěv jejich hlavních měst (Kaniok, 2008b: 57–58). Vznik ER tak obohatil škálu předsednických funkcí o možnost iniciace. Stanout v čele ER nově znamenalo možnost navrhnout priority na té nejvyšší politické úrovni (Pitrová – Kaniok, 2005: 7). Zde je třeba připomenout, že programový

---

¹⁶ Jednalo se o vůdčí osobnosti, které určovaly směr a vývoj evropského integračního procesu. Jejich inspirativními vizemi byl inspirován vznik Unie v podobě, již známe dnes. Mezi Otce zakladatele řadíme především Roberta Schumana, Konrada Adenauera, Jeana Monneta a další. Pro více informací: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/index_cs.htm, 1. 3. 2014).

¹⁷ Dále jen ER.

potenciál předsednictví se zvyšoval úměrně s rostoucím vlivem Rady, nicméně žádné reformní návrhy ze sedmdesátých let nebyly realizovány.¹⁸ K přiznání iniciační role tak dochází až v polovině osmdesátých let, kdy se předsednictví stalo vedoucí silou Rady a na úkor Komise získalo skutečnou roli při vytváření agendy (Kaniok, 2008b: 83). Každé následující předsednictví již bylo povinno vypracovat šestiměsíční program a stanovit jednotlivé cíle, kterých by během svého mandátu chtělo dosáhnout. Nicméně Hayes-Renshaw a Wallace (2006: 148) poukazují na skutečnost, že „chytré“ předsednictví dokázalo i v minulosti zajistit, aby se na pořad jednání pravidelných položek promítly i vize daného předsednictví.

Tento seznam předsednických priorit, který lze považovat za politický program předsednictví, se pak stává základem pro přípravu politické agendy. Nad rámec toho však předsednictví může předkládat i konkrétní legislativní návrhy. V praxi se tak vedle EK stalo předsednictví dalším významným tvůrcem politické agendy, ačkoli formální právo podávat legislativní návrhy náleží nadále jen Komisi. Úspěch předsednictví je tedy odvislý také od spolupráce s EK, neboť konkrétní návrhy může Radě předložit pouze jejím prostřednictvím (Karlas, 2008: 21–22).

V návaznosti na ustanovení ER můžeme pozorovat pokrok v rozšíření administrativní a organizační funkce. Zatímco v počátcích evropské integrace se jednalo výhradně o řízení a přípravu oficiálních schůzek Rady, postupem času se tato funkce rozrostla. Předsedající stát po dobu svého mandátu řídí práci celé Rady, včetně pro legislativní proces tak zásadní soustavy výborů. Vyvrcholením, byť spíše mediálním než politicky významným, se stalo právě pořádání summitů ER (Pitrová–Kaniok, 2005: 12–13). Součástí manažerské práce je také zajištění efektivního posunu legislativních položek mezi jednotlivými úrovněmi Rady (Kaniok, 2008b: 47). K řízení početné a pestré struktury Rady musíme přičíst ještě neformální jednání. Administrátorské a manažerské úkoly předsednictví tak můžeme rozčlenit do dvou hlavních dimenzí. První dimenze se týká kvalitní přípravy jednání na všech úrovních Rady, ta druhá je vztažena k efektivnímu řízení jednání. Základním předpokladem, z něhož musíme při hodnocení předsednictví vycházet je také to, že předsednictví není vykonavatelem

---

¹⁸ Na potřebu sestavovat a prezentovat program předsednictví explicitně poukazovala Zpráva tří moudrých mužů, která již v roce 1979 navrhovala, aby každý předsednický stát před zahájením svého mandátu také představil svůj program a priority (Report on European Institutions, 1979: 32–33).

manažerské funkce jen v ministerské úrovni Rady, ale ve všech jejích podobách¹⁹ (Kaniok 2010: 26–27).

V souvislosti s přiznáním iniciační funkce lze pozorovat zajímavou tendenci, a to zvýšenou pozornost na dodržování principu nestrannosti. Tento princip však oproti rotaci není zakotven v žádném textu primárního, ani sekundárního práva Unie, zmíněn je tak pouze v nezávazných dokumentech (Elgström, 2003: 38). Od předsedající země se nicméně automaticky a na základě historického vývoje očekává, že bude úřad vykonávat v zájmu Unie a nikoli dle svých národních zájmů. Podstata principu nestrannosti tkví v předpokladu, že výkon předsednictví nebude realizován jen ku prospěchu předsedajícího státu, nýbrž celé Unie (Pitrová–Kaniok, 2006: 194–195). Předsedající stát má být schopen identifikovat evropská témata a zároveň reflektovat připomínky a návrhy dalších členů Rady. Podstatná je také spolupráce s ostatními unijními institucemi (Kaniok, 2010: 24).

Naopak princip nestrannosti nespočívá v absenci vlastního názoru či jeho plném potlačení. Předsednictví by však mělo být schopno odolat pokušení nadřadit takovýto názor na úkor dosažení kompromisu (Kaniok, 2008b: 42). Vždy však musíme mít na paměti, že předsednictví, jakkoli usiluje o neutralitu a nestrannost, stále je součástí politické arény v Radě, kde má své zájmy. A těch se jen obtížně za dobu svého mandátu vzdá (Kaniok, 2010: 25). Z institucionálního hlediska je za neformálního, přesto vlivného garanta nestranného předsednictví považován GS Rady, který navrhuje znění předsednických kompromisů. Ty pak přispívají k důležitému odblokování jednání. Téměř všechna předsednictví se na GS Rady, který je nositelem kontinuity a vykonává řadu funkcí primárně administrativního charakteru, mohla spoléhat minimálně v organizační funkci předsednictví (Kaniok, 2008b: 43).

Historicky první rozšíření ES o Dánsko, Irsko a Spojené království bylo uskutečněno 1. ledna 1973.²⁰ Reálný dopad na předsednictví se projevil v další drobné úpravě rotačního mechanismu, který nové členské státy samozřejmě zahrnul. Předsedající země si však nadále předávají mandát vždy k 1. lednu a 1. červenci. Zde se dostáváme k jednomu z nejvíce viditelných problémů, jež jsou s výkonem předsednictví spojeny. Šestiměsíční období nepředstavuje v zahraničněpolitických vztazích dostatečně dlouhou dobu pro realizaci programu. Vzhledem k období letních prázdnin se délka předsednictví vykonávaného v druhé polovině roku ještě zkracuje a de facto trvá pouze čtyři měsíce. Pevně daný kalendář výkonu

---

¹⁹ Musíme však přihlídnout k faktu, že ve struktuře Rady se nacházejí i tělesa, v nichž funguje institut stálého předsedy. Jedná se např. o Vojenský výbor, Výbor pro finanční služby, Bezpečnostní výbor a další.

²⁰ Toto přistoupení také bývá označováno za „severské rozšíření.“ Přistoupení Španělska, Portugalska a Řecka je poté z geografického hlediska označováno za „jižní rozšíření“ (Dočkal–Kaniok, 2006:21).

předsednické funkce navíc skrývá riziko spojené s nestabilitou vnějšího prostředí (Pitrová–Kaniok, 2005: 15). V souvislosti s principem rotačního mechanismu je také zajímavé, že sled předsednické rotace není primárně vztažen jen k pořadí výkonu funkce, ale má i další konsekvence. Pořadí je závazné také pro zasedací pořádek při jednáních Rady a dle tohoto pořadí bývá také hlasováno. Dále pořadí určuje také jisté protokolární zvyklosti v Unii, např. vyvěšování vlajek při akcích předsednictví (Kaniok, 2010: 22–23).

Podoby komplexního celku nabývá institut předsednictví až na základě slavnostní Deklarace o Evropské unii, která požadovala zefektivnění EPS, a to prostřednictvím posílení pozice předsednictví (Pitrová–Kaniok, 2005: 8). Díky této deklaraci došlo také k utužení vazby na EP. Nově bylo předsednictví povinno informovat EP o aktivitách EPS a pravidelně jej seznamovat s předsednickým programem. V závěru předsednického mandátu mělo zhodnotit své působení a dosažené cíle (Solemn Declaration on European Union, 1983: 5). Ve vztahu k předsednictví došlo k posílení funkce reprezentační, a to její vnitřní i vnější dimenze. Vnitřní reprezentace se vztahovala k Radě a jejím kontaktům s ostatními institucemi. Vnější reprezentace byla vztažena k ES a komunikaci se třetími zeměmi. Na základě JEA, jež vstoupil v platnost k 1. červenci 1987, měla předsednická země nejen pravidelně informovat EP, ale také zajistit, aby jeho připomínky byly brány v potaz, čímž ještě více došlo k prohloubení vztahu předsednictví a EP (Kaniok, 2008: 25–27). Co se týče společné zahraniční politiky EU předsednictví je oprávněno zastupovat členské státy ve vztahu vůči třetím zemím, avšak jen v činnostech, které z rámce EPS nikterak nevybočují.²¹ JEA také obsahoval závazek dokončení vnitřního trhu. Pro jeho dosažení bylo funkční a komunikativní předsednictví nutností (Pitrová–Kaniok, 2005: 8).

Pokračující rozšiřování Unie zapříčinilo snížení efektivity fungování institucí, proto bylo nutné přistoupit k další reformě, kterou představovala Smlouva o Evropské unii.²² Ta byla podepsána 7. února 1992 v Maastrichtu²³ a v platnost vstoupila 1. listopadu 1993. Smlouva o EU zásadním způsobem měnila dosavadní fungování Společenství, neboť rozdělila oblasti působení EU²⁴ do tří hlavních pilířů,²⁵ a to: Evropská společenství (ES), Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) a oblast Justice a vnitra (JaV) (Dočkal – Kaniok, 2006: 23–24). Kvalitativní proměna evropské integrace se v předsednictví odrazila rozšířením

---

²¹ Jednotný evropský akt: čl. 30.

²² Dále jen Smlouva o EU.

²³ Proto také bývá Smlouva o EU rovněž označována jako Maastrichtská smlouva.

²⁴ Od roku 1993 již hovoříme o Evropské unii a nepoužíváme označení Evropská společenství.

²⁵ V této souvislosti také někdy hovoříme o tzv. Maastrichtském chrámu se třemi pilíři.

působnosti předsednické země o pole Hospodářské a měnové unie (HMU) a spolupráce v oblasti JaV. V těchto oblastech získalo předsednictví především komunikační úkoly. Na poli HMU se předsednictví dokonce stalo nejdůležitějším mluvčím Rady, a to nejen ve vztahu k EP, ale také k nově vytvořené Evropské centrální bance. V rámci SZBP plnilo předsednictví roli mluvčího ve dvou dimenzích – reprezentant Rady a reprezentant celé Unie ve vztahu ke třetím zemím (Pitrová–Kaniok 2005: 16).

Maastrichtská smlouva také formalizovala systém trojky, který byl navržen již Londýnskou zprávou z roku 1981. Smyslem zřízení institutu trojky, kterou tvoří minulé, současné a budoucí předsednictví, bylo předcházet výkyvům ve vnější reprezentaci Unie, která byla po dlouhá léta způsobována především v důsledku střídání zemí s malým nebo naopak velkým zahraničněpolitickým vlivem (Fiala–Pitrová, 2009: 217). Složení trojky dále upravila Amsterodamská smlouva, která vstoupila v platnost k 1. květnu 1999. Amsterodamská smlouva změnila a přečíslovala Smlouvu o EU a Smlouvu o ES, avšak nastolený integrační kurs v zásadě potvrdila.²⁶ Posun integračního procesu přinesla ve třech oblastech: SZBP, vnitřní věci a instituce (Plechanovová, 2004: 149).

Předsednictví nadále zastupovalo Unii v záležitostech SZBP a reprezentovalo nadále EU v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích. Nově je však předsednictví nápomocen generální tajemník Rady, jenž vykonává funkci vysokého představitele pro SZBP,²⁷ který mohl pro předsednictví představovat potenciální konkurenci. Přesto však platí, že ustanovení vysokého představitele pro SZBP bylo rozhodnutím učiněným proti vůli Komise a také na její úkor. Členské státy získaly do svého pole působnosti oblast SZBP, o níž Komise po dlouhá léta usilovala, mj. tím, jak organizovala portfolia týkající se vnějších vztahů Unie (Plechanovová, 2004: 156). V politické praxi se tak od předsednictví vyžaduje sjednocování postojů členských zemí EU na zahraniční a bezpečnostní politiku, plnění funkce zahraničněpolitického mluvčího, zastupování Unie na mezinárodní scéně, zajišťování spolupráce Rady s Vysokým zmocněncem a zajišťování spolupráce Rady s EP na poli zahraniční politiky (Pitrová–Kaniok, 2005: 11).

Problematikou vnější reprezentace se v rámci struktury zabývá komisař pro vnější vztahy, přičemž platí, že, Komise reprezentuje Unii v záležitostech, které nespadají do oblasti SZBP. Přesto však Komise vykazuje tendence sdílet s předsednickým státem funkci vnější

---

²⁶ Euractiv. *Reforma evropských institucí* (<http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/reforma-evropskych-institucim>, 2. 2. 2014).

²⁷ Amsterodamská smlouva: čl. J. 8.

representace, a to zejm. prostřednictvím svých sítí delegací, jež má po celém světě (Kaniok, 2008b: 64).

Na základě Amsterodamské smlouvy byla vytvořena funkce Vysokého zmocněnce takovým způsobem, že byla sloučena s již existující funkcí generálního tajemníka Rady. Z institucionálního hlediska je tedy za SZBP odpovědná ER. Za jednotu, soudržnost a účinnost postupu Unie nicméně odpovídá Rada EU. Vysoký zmocněnec je spolupracovníkem předsednictví, který přispívá k formulaci, přípravě a implementaci rozhodnutí. Po zmocnění předsednickým státem také může vést dialog se třetími zeměmi či zastupovat Unii na mezinárodní scéně. Na vnější reprezentaci se však rovněž podílí původní předsednická trojka, která však byla zredukována na pouhou dvojku, složenou ze stávajícího a budoucího předsednictví (Fiala – Pitrová, 2009: 626). Vymezený vztah mezi předsednictvím a Vysokým představitelem pro SZBP je odrazem velmi volného rozdělení pravomocí v rámci výkonu funkce vnější reprezentace EU. Přestože úkolem Vysokého představitele pro SZBP je dle primárního práva „pouhá“ asistence předsednictví, v mnoha případech lze identifikovat vlivné postavení tohoto úřadu. Vzájemné vztahy tak jsou do značné míry určovány charakterem osobních vztahů mezi představiteli těchto úřadů (Kaniok 2008b: 65).

Ve druhé polovině 90. let 20. století se opět začaly objevovat snahy o revizi předsednictví. V prosinci 1999 se konal summit ER v Helsinkách, jehož Závěry se podrobně věnovaly nutnosti reformovat Radu. Explicitně je zmíněno také předsednictví. Hlavní důraz byl kladen na posílení spolupráce jednotlivých předsednictví v rámci trojky. Zdůrazněna byla nutnost vzájemné kooperace a plynulého přechodu jednoho předsednictví na další.²⁸ Rovněž vstup do nového tisíciletí představoval pro EU výzvu. Tou největší bylo plánované rozšíření, tentokrát o historický největší počet států. Nepřípravenost evropských institucí na fungování v rozšířeném počtu členů EU o státy střední a východní Evropy vedla k dalším složitým jednáním, jež vyústila v přijetí Smlouvy z Nice (Dočkal–Kaniok, 2006: 26). Došlo tak k zahájení procesu, na jehož konci stanula Lisabonská smlouva a s ní související zásadní reforma předsednictví. Smlouva z Nice především reflektovala dále neúnosnou praxi tzv. „předsednické turistiky“, tedy pořádání velkého počtu jednání v předsednické zemi, avšak mnohdy bez reálného politického obsahu (Kaniok, 2010: 17).

Smlouva z Nice také omezila pořádání summitů ER v předsednické zemi a zajistila jejich pozvolný přesun do Bruselu. Od poloviny roku 2002 se tak minimálně jeden ze

---

²⁸ Závěry Evropské rady v Helsinkách ze dnů 10. a 11. 12. 1999: Příloha III, bod G.

summitů ER během půlročního předsednictví musel konat v Bruselu. Jelikož summity jsou zpravidla mediálně velmi atraktivní, předsednická země tak přišla o efektivní nástroj ke své propagaci (Kaniok 2008b: 58). Mimo to byl také vysloven předpoklad, že až Unie dosáhne počtu 18 členů, budou se již všechna zasedání ER konat výhradně v Bruselu.²⁹

K významné reformě Rady však došlo ještě před vstupem Niceské smlouvy v platnost, a to na základě závěrů summitu ze Sevilly z června 2002. Dosavadní Rada pro všeobecné záležitosti³⁰ byla přejmenována na Radu pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy a Unie deklarovala záměr postupně zcela rozdělit její dva okruhy kompetencí: na jedné straně organizační, institucionální a horizontální otázky včetně přípravy zasedání ER, na straně druhé oblast SZBP, obchodní politiky, rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Dalším cílem sevillské reformy bylo zmírnit některé negativní dopady systému šestiměsíčního rotačního předsednictví, především nedostatečnou kontinuitu a absenci dlouhodobějšího strategického výhledu. Na základě summitu v Seville a společného návrhu šesti nadcházejících předsednictví schválila ER v prosinci 2003 první Víceletý strategický program Unie pro období 2004-2006, který byl následně použit také jako podklad pro jednoleté operační programy Rady připravované společně oběma předsednictvími v daném kalendářním roce (Váška, 2013: 45–46).

První Víceletý strategický program³¹ měl být přijat k 1. prosinci 2003 a na jeho přípravě měly spolupracovat jednotlivé předsedající státy společně s Komisí, přičemž zahrnout měly i návrhy nově vytvořené Rady ministrů pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy.³² Ke stejnému datu měl být přijat i roční strategický program,³³ vytvořený společnými silami pouze dvou předsednických zemí, které však zohlední roční priority vzešlé z politického dialogu s Komisí.³⁴ Víceletý strategický program Rady EU byl realizován v letech 2004-2006 a byl určen šesti členským zemím, jež se předsednického mandátu ujaly v tomto pořadí: Irsko, Nizozemí, Lucembursko, Velká Británie, Rakousko a Německo. Tyto země se staly kolektivně odpovědnými za naplnění svých společně vytyčených priorit, kterých mělo být dosaženo do konce roku 2006. Tyto společné priority však měly reflektovat zájmy všech členských států Unie, nikoli jen šesti odpovědných za vypracování programu. Víceletému strategickému programu byla podřízena práce Rady, reflektovat oficiální postoje

---

²⁹ Smlouva z Nice: čl. 22.

³⁰ Formace Rady složená z ministrů zahraničních věcí.

³¹ Originální znění: Multiannual strategic programme of the Council 2004-2006.

³² Presidency Conclusions Seville European Council 21 and 22 June 2002: Annex II, Article 4.

³³ Originální znění: Annual operating programme.

³⁴ Presidency Conclusions Seville European Council 21 and 22 June 2002: Annex II, Article 5.

ER však nemusel. V případě několika konkrétních priorit dokonce stanovoval časový harmonogram, aniž by však předjímal výsledek budoucích jednání.³⁵

Z hlediska historické geneze však neměl tento koncept dlouhodobého trvání a brzy byl nahrazen předsednickým triem, které mělo kontinuitu ještě více prohloubit. Pro účely této práce je však zmíněný koncept nesmírně důležitý, neboť se v jeho intencích musely pohybovat priority irského předsednictví v roce 2004. V kterých konkrétních bodech determinoval irské priority, bude upřesněno až v rámci analýzy.

2.2 Lisabonská novelizace – zásadní milník ve vývoji institutu předsednictví

Ihned na úvod je třeba připomenout, že ještě před realizací lisabonské reformy, jež mění dosavadní praxi předsednictví zcela podstatným způsobem, byl vytvořen text Smlouvy o Ústavě pro Evropu.³⁶ Ústavní smlouva měla přinést zatím nejvíce radikální změny v dosavadním vývoji institucionální struktury Unie. Tato smlouva měla ambici nahradit zakládající smlouvy ES a EU a smlouvy je pozměňující, tedy primární právo, které konsolidovala do jediného smluvního dokumentu. Její obsah však mezi členskými státy vyvolával celou řadu rozporuplných reakcí, a to ještě před samotným podpisem (Maršálková, 2011: 1–6). Do předsednictví se pokusila inkorporovat celou řadu dlouhodobých reformních návrhů, jejichž cílem bylo opět především posílit kontinuitu a oslabit národní charakter.³⁷ Dále se pokusila vyřešit problematiku rolí předsednictví v oblasti SZBP, která byla způsobována dosavadní praxí střídání předsednického mandátu po šesti měsících (Kaniok, 2008b: 34).

Předchůdkyně Lisabonské smlouvy, Smlouva o Ústavě pro Evropu, měla za cíl, v jediném (byť velice obsáhlém) dokumentu nastavit především rozhodovací mechanismy v EU pro 21. století. Unii měla učinit schopnou hovořit jediným hlasem ke zbytku světa a uvolnit tak prostor pro řešení závažných problémů, jako je energetická závislost, globální nedostatek vody, imigrace či klimatické změny (Svoboda, 2012: 16). Jak bývá často uváděno,

---

³⁵ Council of the EU. *Multiannual strategic programme of the Council 2004-2006 prepared by the six Presidencies: Ireland, Netherlands, Luxembourg, United Kingdom, Austria and Finland*. 8. 12. 2003 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/misc/78355.pdf, 1. 3. 2014).

³⁶ Dále jen ústavní smlouva, evropská ústava či euroústava.

³⁷ V souvislosti s euroústavou byla vytvořena ojedinělá funkce ministra zahraničních věcí Unie, který společně se členskými státy vykonává oblast SZBP. V jeho gesci bylo také vedení politického dialogu se třetími stranami jménem celé Unie a vyjadřování jejich postojů na mezinárodních konferencích a na půdě různých mezinárodních organizací. Již v ústavní smlouvě bylo nastíněno vytvoření evropského útvaru pro vnější činnost (Smlouva o Ústavě pro Evropu: čl. III-296), který se později ujímá pod názvem Evropská služba pro vnější činnost.

snaha opatřit EU jediným dokumentem, narazila na odpor národních vlád. Následkem zamítavého stanoviska francouzského a nizozemského referenda bylo na zasedání ER v Bruselu ve dnech 16.–17. června 2005 rozhodnuto o zahájení období tzv. reflexe, během něhož měla probíhat diskuse o dalším osudu tohoto dokumentu, potažmo o budoucnosti celého integračního procesu a možné institucionální reformě EU (Fiala–Pitrová, 2009: 195–196).

Po neúspěchu projektu euroústavy přichází Lisabonská smlouva, která po mnoha peripetiích nakonec vstupuje v platnost k 1. prosinci roku 2009.³⁸ Obsah ústavní smlouvy však převzala v podstatě celý, až na několik kontroverzních ustanovení spíše okrajového významu. Její legislativně-technické nedostatky ale spíše rozmnožila rozdělením jednoho celistvého ústavního dokumentu na smlouvy dvě (Svoboda, 2012: 16). Na základě lisabonské novelizace se tak právním základem EU stává pozměněná Smlouva o Evropské unii (SEU), která si ponechává svůj název, a Smlouva o založení Evropského společenství, přejmenovaná na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU), přičemž platí, že obě smlouvy mají stejnou právní sílu.³⁹ (Boček, 2008: 11). Lisabonská smlouva je tedy založena na metodě novelizace stávajících smluv. Oficiálně je tvořena jen sedmi články, ty však obsahují více než 350 novelizačních ustanovení primárního práva, k nimž je připojeno ještě 13 protokolů a 65 deklamací (Francová, 2008: 11). Lisabonská smlouva také zrušila dosavadní piliřovou strukturu, jež byla zavedena Maastrichtskou novelizací. Evropská unie je nástupkyní Společenství a jako takové je jí přiznána právní subjektivita.⁴⁰

Cílem reformní smlouvy je učinit z EU, nyní již čítající 28 členských států, transparentnější, efektivnější a demokratičtější uskupení. Lisabonská smlouva si klade za cíl zdokonalit právní základ tak, aby byla posílena akceschopnost EU. Ačkoli se jedná o pouhou revizi stávajících smluv a nikoli ústavní text, v praktické rovině přináší téměř totožné změny jako euroústava (Břicháček, 2008). Ustanovení Lisabonské smlouvy vztahující se k předsednictví představují podstatný zásah do úkolů, jež předsednictví tradičně vykonávalo,

---

³⁸ Lisabonská smlouva byla oficiálně podepsána 13. prosince 2007 na summitu v Lisabonu a bezprostředně po jejím podpisu byl zahájen proces ratifikace ve 27 členských zemích. I tato reformní smlouva byla paradoxně opět přijímána pod velkým časovým tlakem. Vyřešení mnoha otázek proto ponechala úmyslně nezodpovězeno, příp. jejich řešení delegovala na dokumenty nižší právní síly, které měly být přijaty až po jejím vstupu v platnost. Vzhledem k neúspěšnému referendu o přijetí Lisabonské smlouvy v Irsku se ratifikační proces v roce 2008 dokonce zastavil.

³⁹ Pro úplnost je třeba uvést, že kromě těchto dvou Smluv náleží do kategorie primárního práva také Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM), která rovněž zůstane v platnosti, ve znění změn provedených Lisabonskou smlouvou. EURATOM však bude mít nadále samostatnou právní subjektivitu po boku EU.

⁴⁰ SEU: čl. 48.

v důsledku čehož dochází k celkové proměně samotného významu předsednictví. V souladu s reformním procesem by mělo dojít ke zlepšení stavu, kdy si státy s nesourodými cíly předávaly vedení Unie po šesti měsících. Proto budou členské státy rozděleny do skupin po třech tak, aby byla zachována větší kontinuita předsednictví pro osmnáctiměsíční období (Dušek, 2011: 78–79). Lisabonská smlouva tedy přináší novou podobu předsednictví, ve které jsou po vzoru ústavní smlouvy zohledněny dlouhodobé reformní návrhy na posílení kontinuity a oslabení národního charakteru. Reforma institutu předsednictví měla být jedním z hlavních přínosů lisabonské novelizace a je předpokládáno, že nová podoba předsednictví napomůže lepšímu fungování EU. V kontextu realizace jistých ustanovení Lisabonské smlouvy však také vyvstaly domněnky o tom, jaké vztahy vzniknou mezi aktéry zahraniční politiky Unie. O potenciální rivalitě se diskutuje zejm. v souvislosti s trojúhelníkem Stálý předseda ER – předseda EK – Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

2.3 Institut předsednictví po lisabonské novelizaci

Architekti lisabonského předsednictví se rozhodli opustit model jednolitého rotujícího předsednictví, které postrádalo dlouhodobě požadovanou kontinuitu, a vyměnili jej za plynulejší, leč funkčně a personálně roztržštěný model (Dostál, 2010). Lisabonská smlouva tak vytváří zajímavý systém pěti předsednictví vrcholných výkonných orgánů Unie, kterými jsou:

- I. Stálý předseda Evropské rady s mandátem dvou a půl let.
- II. Skupina tří členských států, které tvoří po dobu 1,5 roku předsednický tým.
- III. Jeden členský stát předsednického tria, který předsedá Radě EU po dobu šesti měsíců.
- IV. Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který předsedá Radě ministrů zahraničních věcí a zároveň je místopředsedou Komise.
- V. Předseda Eurogroup volený na 2,5 roku (Šrein, 2009: 71).

2.3.1 Rada EU a předsednické trio

Jak již bylo zmíněno v úvodu, Rada EU reprezentuje zájmy vlád jednotlivých členských států. Její pravomoci se Lisabonskou smlouvou příliš nemodifikují, za

nejdůležitější změnu lze označit způsob hlasování kvalifikovanou většinou.⁴¹ Z hlediska strukturálních změn však Lisabonská smlouva přichází se zásadní proměnou, když dosavadní Radu pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy⁴² (GAERC) člení dle funkční logiky na dvě samostatné konfigurace, z nichž jednu tvoří ministři zahraničí (FAC)⁴³ a druhou ministři či státní tajemníci pro evropské záležitosti (GAC)⁴⁴ (Váška, 2013: 49). Rotující předsednictví bude nadále předsedat všem konfiguracím Rady vyjma FAC, která bude rozhodovat o vnější činnosti Unie podle strategických směrů vymezených ER. GAC bude zajišťovat soudržnost prací jednotlivých formací Rady a společně s předsedou ER a Komisí připravovat zasedání ER (Palán, 2008: 42). GAC by se tedy ve smyslu Lisabonské smlouvy měla stát jakýmsi strážcem koherence práce jednotlivých formací Rady (včetně FAC) a svého druhu svorníkem mezi Radou a ER (Vláda ČR, 2010: 10–11).

Lisabonská smlouva tedy nadále zachovává stávající rotační systém střídání předsednických zemí po šesti měsících, který je uplatňován v rámci jednotlivých složení Rady, včetně GAC.⁴⁵ Z rotačního předsednictví je vyjmuta pouze FAC, které předsedá Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.⁴⁶ Zásadní otázkou, na kterou Lisabonská smlouva nepřináší jasnou odpověď, je vymezení vztahu mezi GAC a FAC, resp. mezi jejich předsedy. GAC totiž může celkem snadno zajišťovat soudržnost práce jednotlivých složení Rady, jimž předsedají ministři vlády předsednické země, jejichž činnost je prostřednictvím předsedy vlády koordinována. Jestliže je ale Vysoký představitel nezávislou funkcí, je třeba zajistit koordinaci mezi ním a předsedou GAC tak, aby GAC mohl skutečně plnit svou úlohu, tedy zajišťovat soudržnost práce v jednotlivých formacích Rady. Tento problém byl dořešen během švédského předsednictví v rámci jednání o změnách jednacího řádu Rady. Vysoký představitel při koncipování programu FAC přihlédl k programu předsednictví, resp. k osmnáctiměsíčnímu programu předsednického tria (Vláda ČR, 2010: 11).

Co se týče organizace předsednictví v Radě EU, princip šestiměsíčního rotačního předsednictví je zasazen do kontextu osmnáctiměsíčních týmových předsednictví, jeho podstata je však zachována. Z rotace je však vyčleněno předsednictví ve dvou formacích, kde

---

⁴¹ Tato změna se však explicitně nevztahuje k fungování předsednictví, a proto v této práci není podrobněji zmíněna.

⁴² GAERC – General Affairs and External Relations Council, Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy.

⁴³ FAC – Foreign Affairs Council, Rada pro zahraniční věci.

⁴⁴ GAC – General Affairs Council, Rada pro obecné záležitosti.

⁴⁵ SEU: čl. 16.

⁴⁶ SEU: čl. 18.

byl požadavek na větší kontinuitu řízení i reprezentace pocit'ován nejnaléhavěji. Jedná se o ER, které lisabonská novelizace přináší status samostatného orgánu a již zmíněnou FAC. Z logiky rotačního předsednictví je, vzhledem k faktu, že téměř polovina členských států není členem eurozóny, vyjmuta i Eurogroup. Nová „hybridní podoba“ předsednictví tedy kombinuje funkční (FAC, Eurogroup) a národní (ostatní formace) logiku (Váška, 2013: 50).

Ačkoli Eurogroup není regulérní formací Rady, Lisabonská smlouva akceptuje její roli coby skupiny de facto vykonávající úkoly původně připisované ECOFIN,⁴⁷ kde je rotující předsednictví nadále zachováno. V důsledku toho jsou významné ekonomické otázky v rámci unijní agendy nadále mimo dosah vlivu rotujícího předsednictví. Přesto však hlavě státu či vlády předsedající země bylo ponecháno mnoho privilegií. ER pravidelně informuje o činnosti Rady, EP pak vždy na počátku a zakončení funkčního období předsednictví. Nadále také svolává zasedání představitelů vlád členských států. Ačkoli rotující předsednictví bylo upozaděno do role „náměstka“ stálého předsedy ER, současně s tím vzešel požadavek, aby stálý předseda ER, jemuž připadl úkol pořádat summitu ER, takto konal v blízké kooperaci s předsedou či prezidentem předsedající země (Batory–Puetter, 2013 97–98).

Předsednictví je také nadále odpovědné za vedení diskusí, hledání kompromisu a zastupování názoru Rady vůči dalším institucím. Za zmínku stojí připomenutí, že objem práce se kvůli Lisabonské smlouvě dokonce navyšuje, jelikož se rozšířil počet oblastí, v nichž se legislativní akty projednávají procedurou spolurozhodování. Proto jsou kladeny větší nároky na spolupráci mezi Radou (resp. předsednictvím) a EP. Dochází tak k zásadnímu posunu v interinstitucionálních vztazích v oblasti legislativní a rozpočtové. Rada EU přichází o své dosavadní výsadní postavení při přijímání legislativních aktů a rozpočtu Unie. V těchto oblastech je naopak posílen EP, a to fakticky na úroveň Rady. EP má nyní legislativní a rozpočtovou funkci plnit na stejné úrovni s Radou (Syllová – Pítrová – Paldusová, 2010: 83), čímž byla posílena jeho role především v zákonodárné a s tím do jisté míry související kontrolní pravomoci (Vláda, ČR 2010: 18). Z výše uvedeného vyplývá, že vstoupením Lisabonské smlouvy v platnost se Rada bude muset více zaměřit na kooperaci s EP, čímž zároveň bude kladen ještě větší důraz na vyjednávací schopnosti předsednictví, zejm. při schvalování legislativy a přijímání rozpočtu.

---

⁴⁷ The Economic and Financial Affairs Council – Rada pro hospodářské a finanční věci. Jedná se o jednu z formací Rady EU, jíž se účastní ministři financí a hospodářství členských států EU, Komise, Evropská centrální banka a dle potřeb také Evropská investiční banka. Rada ECOFIN zasedá zpravidla jedenkrát měsíčně v Bruselu (příp. i v Lucemburku), přičemž platí, že den před samotným zasedáním se schází Eurogroup, tvořená členskými státy eurozóny (The Council of the European Union).

Neformální zasedání Rady i pracovních skupin jsou nadále pořádány v zemi vykonávající rotující předsednictví, čímž zůstává zachována viditelnost předsednictví pro občany předsedajícího státu. Lisabonská smlouva také nikterak neohraničuje aktivity veřejné diplomacie spojené s výkonem předsednictví, což na první pohled může evokovat dojem, že publicita předsednické země nebyla nijak dotčena (Dostál, 2010).

Lisabonská smlouva zavedla do primárního práva předsednické trio, tedy formalizovanou spolupráci tří po sobě navazujících předsednictví, jejichž nejdůležitějším výstupem je vypracování společného programu. De facto však předsednická tria fungovala ještě před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost. Tento princip byl obsažen již ve smlouvě ústavní a došlo také k jeho realizaci, a to i přes skutečnost, že ústavní smlouva nebyla členskými státy ratifikována (Dostál, 2010). Opět tedy praxe předsednictví předběhla právní kodifikaci. Předsednická tria v podobě, jak je známe dnes, fungují již od 1. ledna 2006, a to na základě rozhodnutí Rady EU.⁴⁸ Po přistoupení Bulharska a Rumunska 1. ledna 2007 bylo přijato nové rozhodnutí Rady, které dosavadní systém střídání zemí ve výkonu předsednictví rozšířil o tyto dva nové členy.⁴⁹ V souvislosti s posledním rozšířením Unie o Chorvatsko 1. července 2013 však žádné nové rozhodnutí přijato nebylo. Rada pouze konstatovala, že: „Rotující předsednictví bude nadále vykonáváno dle stávající podoby a zůstane tedy beze změny.“ Zároveň však deklarovala, že v roce 2017 dojde k přezkumu rozhodnutí z roku 2007.⁵⁰

Přistoupení nových zemí ve 21. století přeformovalo koncepci dosavadního modelu. Každé předsednické trio muselo nově zahrnovat jednu nebo dvě země, které se k Unii připojily v roce 2004 a 2007, což mělo přispět k prohloubení vazeb mezi staršími a novými členskými zeměmi (Batory-Puetter, 2013: 97). Složení předsednických týmů dle Lisabonské smlouvy musí také reflektovat rozmanitost a zeměpisnou rovnováhu v Unii. V jednotlivých skupinách tak jsou rovnoměrně zastoupeny různé typy států – malé, neutrální, noví členové tak, aby bylo dosaženo rovnováhy (Pitrová–Kaniok, 2006: 195). Zde se ovšem dostáváme k tradičnímu unijnímu rozporu mezi efektivitou a legitimitou. Konkrétní předsednický stát má možnost prosadit své priority v rámci předsednického týmu, bude-li zastávat roli lídra ve skupině. Slovy Pavlína Janebové (2012): „Větší malý stát vytěží z členství v takové skupině více, než menší malý stát.“

---

⁴⁸ Rozhodnutí Rady 2005/902/ES, Euratom.

⁴⁹ Rozhodnutí Rady 2007/5/ES, Euratom.

⁵⁰ FACTSHEET. *Changes within the European Union as from 1 July 2013 related to the accession of Croatia* (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/137537.pdf, 20. 3. 2014).

Relevantní ustanovení Lisabonské smlouvy jsou poměrně vágní, obzvláště v oblastech vnitřní organizace a fungování týmových předsednictví. Stanoveno je pouze, že členové skupiny napomáhají aktuálnímu předsednictví ve všech závazcích, vyplývajících ze společného programu. Jak by mělo předsednické trio vnitřně kooperovat, dosud není předmětem žádné literatury či průzkumu⁵¹ (Batory–Puetter 2013: 97–98).

Osmnáctiměsíční program je schvalován GAC jeden měsíc před zahájením mandátu prvního člena nastupující trojice. Půlroční program se pak musí pohybovat v intencích osmnáctiměsíčního a je mu podřízen. Dosavadní praxe však ukazuje, že nadřazenost víceletých programů je spíše přáním než realitou. Z pohledu členských zemí jsou víceleté strategické programy brány spíše jako omezení, ale jen formální. Obsah osmnáctiměsíčních programů tak bývá příliš obecný, proklamativní a pokrývá všechny oblasti evropské integrace. Na podobu tohoto programu má navíc zásadní vliv i EK a GS Rady, což zainteresovaným státům může komplikovat případné ztotožnění se s jeho obsahem (Kaniok, 2010: 35).

Možnosti nastupujícího předsednictví koncentrovat se na vlastní priority jsou tedy omezeny nezbytnou návazností na společný program a také akceptací dvou dalších členů tria a jejich priorit (Pitrová–Kaniok, 2006: 198). Klíčové příspěvky ve studiích rozhodovacího procesu v Radě a předsednictví vnímají jako podstatný rozkol požadavek na diverzitu národních zájmů, individuálního stylu vedení a přístupu k evropské integraci (na základě kterého členské státy k výkonu předsednictví často přistupují) na straně jedné straně a mírou kontinuity, která je vyžadována pro efektivní fungování Unie, na straně druhé (Batory–Puetter, 2013: 99).

Předsednické trio předpokládá vzájemnou podporu a spolupráci při spravování předsednických mandátů a nabízí možnost alternativních konfigurací při výkonu předsednictví. Jisté oblasti agendy lze v rámci tria přenechat či dokonce vyměnit. Neexistuje-li v rámci tria synergie priorit, umožňuje přepouštění předsedání v dané oblasti např. možnost zbavit se témat, jejichž pokrytí by mohlo zejm. malým státům způsobovat komplikace se zajištěním personálních kapacit (Dostál, 2010).

Formát trojky usiluje o zachování individuálního přístupu vedení zemí, zároveň jej však doplňuje o stimul užší spolupráce mezi třemi předsednictvími, čímž má být splněn požadavek posílení kontinuity. Z tohoto důvodu může být lisabonská novelizace ve vztahu

---

⁵¹ Doposud nejsou oficiálně vymezeny konkrétní institucionální postupy, dle nichž by koordinace v rámci tria měla probíhat. Postupy společného plánování trojky a míra zapojení jednotlivých úředníků také nejsou předmětem žádných smluvních dokumentů.

k předsednictví vnímána jako snaha o nastavení rovnováhy mezi konzistencí a diverzitou. Ačkoli efektivita trojek je dosud empiricky neprokazatelná, zatím se její zavedení jeví jako prospěšné, a to zejm. díky usnadnění spolupráce mezi vrcholnými představiteli národních států a předsedou ER, ačkoli vše se samozřejmě odvíjí od konkrétního předsednictví⁵² (Dinan, 2013: 1266).

V souvislosti s postlisabonským předsednictvím si můžeme položit otázku, zda bude model rotujícího předsednictví udržitelný i v budoucnu. Současná kombinace stálého předsedy ER a FAC a s tím i požadavek na uspořádání rotujícího předsednictví do formátu trojek oslabilo viditelnost jednotlivých předsednictví. Desmond Dinan (2013: 1257–1258) poukazuje na skutečnost, že „snížení předsednictví se nejvíce projeví v oblasti unijní agendy a možnosti prosazení národních priorit.“ Z hlediska funkcí předsednictví, je tedy předpokládáno, že dojde k oslabení funkce reprezentační (zejm. na poli vnějších vztahů) a iniciační. Postlisabonský systém navíc vykazuje stupeň nejistoty ohledně budoucích dohod v rámci týmových předsednictví. Rotující předsednictví také přišlo o většinu svých privilegií v oblasti vnějších vztahů, což se v praktickém fungování může ukázat jako zásadní problém, neboť zapojení členských států je zásadní pro důvěryhodnost Unie na mezinárodní scéně (Grevi, 2011: 1). Model stálého předsednictví byl již upřednostněn ve třech případech (ER, FAC a Eurogroup), a to z důvodu, že v těchto dimenzích nebylo rotující předsednictví schopno zajistit požadovanou míru konzistence ve výstupech policy (Batory–Puetter, 2013: 107).

Ne všichni autoři se však s těmito argumenty ztotožňují. Je zde ještě druhá rovina pohledu na postlisabonské předsednictví, a to proud zcela opačný, který inovace Lisabonské smlouvy ve vztahu k předsednictví vnímá pozitivně. Např. Kaniok (2013) zastává takové stanovisko, že ačkoli Lisabonskou smlouvou došlo k omezení působnosti předsednictví pouze na Radu, jeho role není méně významná, neboť toto omezení ve výsledku znamená pro členský stát spíše výhodu, nežli přítěž. Zastánci prvního proudu tak dle Kanioka (2013) vystihují realitu jen částečně a jejich pohled je zastíněn skeptickými názory. Spíše než skutečný vliv předsednictví, hodnotí jeho mediální atraktivitu.

---

⁵² Za dosud nejméně konzistentní týmové předsednictví bývá uváděno trio ve složení: Francie, Česká republika a Švédsko. Tiskové zprávy ukazují, že zejm. mezi českými a francouzskými úředníky docházelo k občasným otevřeným projevům nesouhlasu. Tato nepřátelská atmosféra byla důsledkem více faktorů, jež výrazně ovlivnily spolupráci uvnitř trojky. Jednalo se zejm. o euroskeptické postoje českého prezidenta Václava Klause, samotný pád české vlády během výkonu předsednictví v Radě EU a v neposlední řadě také výrazné tendence Francie, která se jakožto největší členský stát Unie, snažila předsednickému triu dominovat (Batory–Puetter, 2013: 101).

Zastánci středního proudu, např. (Batory–Puetter, 2013: 96) akceptují sníženou viditelnost i atraktivitu předsednictví, zároveň však dodávají, že tato skutečnost nemusí nutně znamenat, že je předsednictví méně důležité pro realizaci jednotlivých politik Unie. Funkční rovina rotujícího předsednictví, spočívající v provádění efektivní a legitimní správy v celkovém rozhodovacím systému Unie, zůstává nadále silná a v současné osmadvacátce pravděpodobně ještě více nabývá na významu. Jako pádný argument pro zachování rotujícího předsednictví uvádějí autoři roli předsednictví jakožto klíčového nástroje pro zajištění zastoupení různorodosti členských zemí.

2.3.2 Institut stálého předsedy Evropské Rady

Evropská rada je významným politickým orgánem Unie, který dnes stojí na vrcholu jejího právního systému. Vznikla však na počátku 70. let z pravidelných schůzek nejvyšších představitelů členských zemí a její předsednictví bylo až do přijetí Lisabonské smlouvy odvozováno dle předsednictví Rady EU (Dušek, 2011: 117). Dlouhodobým paradoxem institucionální pozice ER byl rozpor mezi jejím silným faktickým vlivem a slabým formálním ukotvením (Tomalová, 2013: 15). Teprve Lisabonská smlouva zařadila ER mezi standardní instituce EU a umístila ji přímo na vrchol unijní institucionální architektury.⁵³

Za nejvíce zásadní změnu, kterou Lisabonská smlouva zavedla, lze považovat zrušení rotačního předsednictví v ER a zavedení institutu jejího stálého předsednictví.⁵⁴ (Janků–Janků 2012: 55). Lisabonská smlouva zavádí tzv. dvojí předsednictví, tj. situaci, kdy v čele ER stojí její stálý předseda, zatímco jednotlivým formacím Rady (vyjma FAC) předsedají zástupci členského státu, který je v daném období vykonává rotační předsednictví (Tomalová, 2013: 26). ER již nadále nepředstavuje prostor pro prezentaci národních států, v důsledku čehož již nenastane stav, kdy se jejího řízení ujala občasná slabá předsednictví členských států, jejichž podmínky pro výkon byly často nerovnoměrné. Docházelo tak k situacím, kdy se výkon jednotlivých předsedů výrazně odlišoval a summity ER byly někdy velmi špatně organizovány. Chyběla také kontinuita při přechodu jednoho předsednictví na druhé. Z těchto důvodů bylo předsednictví na počátku nového tisíciletí pověřeno institucionální reformou. Nová podoba garantuje kontinuitu a stálost v čele ER (Dinan, 2013: 1256–1257).

Snaha o vytvoření této nové funkce byla patrná zejména u velkých států v čele s Francií a Německem, které celkově usilovaly o posílení pozice ER. Návrh na zřízení funkce

---

⁵³ SEU: čl. 13

⁵⁴ Jedná se o nejvíce medializovanou změnu týkající se nejen ER, ale pravděpodobně i celé Lisabonské smlouvy.

předsedy ER, který bude nejen reprezentantem Unie vůči vnějšímu světu, ale také výraznou autoritou, jež bude zajišťovat kontinuitu a koncepčnost v činnosti této vrcholné instituce, se objevuje již v závěrečích z Konventu v roce 2002.⁵⁵ Proti posílení ER se naopak stavěla EK, EP a také menší členské státy, které se obávaly zejména marginalizace svého vlivu. V dubnu 2003 se dokonce utvořila koalice 17 menších členských zemí, které odmítaly vytvoření stálého předsednictví (Tomalová, 2013: 23–24), a to především ze strachu, že si tuto novou pozici monopolizují velké členské státy, v důsledku čehož malé země přijdou o vliv a viditelnost, která byla v souvislosti s příležitostným předsednictvím v ER patřičně zajištěna (Dinan, 2013: 1257).

Kromě předsedání v ER patřilo k tradičním úkolům rotujícího předsednictví také příprava jednání ER a předkládání zpráv EP po každém zasedání ER. Zajišťovat kontinuitu uvnitř ER představuje nově definovaný úkol, nicméně před lisabonskou novelizací se jednalo o neformální úlohu rotujícího předsednictví (Dinan 2013: 1259). Nová pozice předsedy ER byla zamýšlena tak, aby dostatečně zajistila dlouhodobost a stabilitu, koherenci a také viditelnost této vrcholné instituce (Howorth 2011: 305).

Předpoklad, že stálý předseda bude schopen zajistit dostatečnou kontinuitu lépe oproti rotujícímu předsednictví je vysvětlován třemi argumenty, které vyznívají ve prospěch zavedení stálého předsednictví v ER. Za prvé, mandát dvou a půl let je považován za dostatečně dlouhou dobu pro jednání s oficiálními představiteli třetích zemí a také pro reprezentaci Unie na mezinárodní scéně. Za druhé, členským státům je nově umožněna volba stálého předsedy, což v minulosti neplatilo. V předlisabonském systému bylo předsednictví ER odvozováno od rotujícího předsednictví, tudíž v čele ER automaticky stanul prezident či premiér předsedající země. Ostatní členské státy neměly k dispozici jediný nástroj, který by tuto skutečnost mohl zvrátit. Nyní však mají možnost zvolit do čela ER takového jedince, v kterého alespoň většina vloží důvěru.⁵⁶ Stálý předseda se navíc svým povinností věnuje na plný úvazek, nikoli jako předsedové jednotlivých vlád, kteří 80 % svého času věnovali problémům národní politiky. Díky tomu má také mnohem větší časové možnosti pro

---

⁵⁵ Zde je třeba připomenout, že v původním českém překladu návrhu evropské ústavy se hovoří o „prezidentovi Evropské rady“. Nicméně v pozdějších textech a rovněž v překladu Lisabonské smlouvy je již použit správný termín „předseda Evropské rady“. Zde se prokazuje jistá záludnost v chápání významu stejných pojmů v různých jazycích a zemích. V České republice pojem prezident automaticky implikuje vůdčí osobnost, jež své pravomoci nesdílí s žádnou další osobou a rozhoduje zcela samostatně. Oproti tomu předseda, ačkoli může mít rozhodující vliv a odpovědnost, rozhoduje v kolegiu (Šrein, 2009: 70).

⁵⁶ Předseda ER je volen samotnou ER na základě kvalifikované většiny, přičemž v úvahu připadá možnost jednoho znovuzvolení (SEU: čl. 15 odst. 5).

cestování a setkávání se s představiteli jednotlivých vlád, s nimiž může jednotlivé problémy diskutovat (European Union, 2011: 55–56).

Evropskou radu svolává její předseda, počet zasedání však zůstává neměnný (General secretariat of the Council of the EU, 2009: 2). Zasedání ER je řízeno rovněž stálým předsedou ER a nadále se jej účastní hlavy jednotlivých členských států, resp. premiéři či prezidenti členských zemí. Zde je třeba zdůraznit, že hlava předsedající země již není první mezi rovnými, ale pouze jedním z mnoha účastníků zasedání ER (Dostál, 2012). Jako plnoprávný člen je přítomen i předseda EK a vysoký představitel Unie.⁵⁷ Předseda ER je zodpovědný za přípravu, kontinuitu a dosažení kompromisu uvnitř ER. Po dobu jeho funkčního mu není umožněno zastávat žádnou jinou pozici na národní úrovni (Dušek, 2011: 78). Stálý předseda ER také předává informace plenárnímu zasedání EP, a to po každém zasedání ER (Kasáková, 2013: 134)

V souvislosti s předlisabonským předsednictvím bylo často diskutováno, do jaké míry členské státy prosazovaly svoji agendu v ER nebo naopak dodržovaly normu neutrality. Vše se odvíjelo od vlivu předsednické země, její síle a přesvědčovacích schopností, jejím setrvávání na svých prioritách. Možnosti stálého předsedy ER jsou i při nejlepší možné konstelaci vždy limitované. Jeho pozice je ze své podstaty slabší než i ten nejméně vlivný členský stát, neboť nově ustanovený stálý předseda ER postrádá výrazné pravomoci na poli exekutivy a jeho postavení lze charakterizovat jako „první mezi rovnými“⁵⁸, ale bez trofeje. Ocítá se tak v prostředí, obklopený národními vůdci, kterým se však rovnat nemůže, jelikož nedisponuje hlasovacím právem v ER. Za předsedu ho tedy označujeme jen z toho důvodu, že předsedá ER. Přestože představuje nejslabší platformu, z níž by mohly vzejít významné podněty, svoje kompetence může posílit, podobně jako rotující předsednictví typu „honest broker“ (je tradičně odpovědné). Předseda ER nemá žádné reálné kompetence, jak shody uvnitř ER dosáhnout (Dinan, 2013: 1260).

Stálý předseda ER také zajišťuje vnější zastupování Unie v oblasti SZBP, ačkoli role Vysokého představitele je v této oblasti fakticky významnější a viditelnější. Předseda ER by se měl orientovat spíše na vnitřní záležitosti EU,⁵⁹ v oblasti SZBP jsou jeho kompetence omezeny právě ve prospěch Vysokého představitele (Janků–Janků, 2012: 165).

---

⁵⁷ SEU: čl. 15 odst. 2

⁵⁸ Tzv. *primus inter pares*.

⁵⁹ Primárně na řízení jednání ER a zprostředkovávání konsenzu mezi členskými státy.

Mezi kandidáty na post stálého předsedy ER se zprvu objevovaly poměrně silné osobnosti, např. bývalý britský premiér Tony Blair (Tóth, 2012) či Jean-Claude Juncker (Howorth 2012: 306). Na neformálním summitu, konaném 19. listopadu 2009 v Bruselu, však členské státy zvolily Hermana van Rompuye (Rada EU, 2009: 1). Tento belgický premiér proslul zejm. svými mistrnými schopnostmi ve vyjednávání kompromisů navzdory domácí komplikované politice Belgického království. Na druhou stranu se jednalo o osobnost méně známou, nekonfliktní a bez výrazných vůdčích rysů. Samotná volba tudíž byla vnímána jako volba kompromisního kandidáta, který neohrozí pozici velkých států a nebude představovat výraznou konkurenci pro jejich nejvyšší představitele⁶⁰ (Tomalová, 2013: 30–31). Herman Van Rompuy byl také kompromisním kandidátem Francie a Německa, což prokazuje, že tyto dvě „velké členské země“ mají divergentní představy o dalším směřování Unie, kdyby totiž sdílely konkrétní společné vize, zajisté by dokázaly nalézt společného silného kandidáta, který by je proaktivně prosazoval (Dinan, 2013: 1259).

Bez ohledu na charakteristiky a specifika jednotlivých zemí a jejich lídrů, stálý předseda ER by měl s „dekapitovaným“ předsednictvím upevňovat vazby a společně pracovat za účelem dosažení nejvyššího stupně institucionálního aparátu k efektivnímu fungování EU. Tyto vazby začíná předseda budovat s každým nastupujícím předsednictvím ještě před zahájením půlročního funkčního období. Tato spolupráce probíhá i v rámci předsednických trojek, které vypracovávají společný předsednický program i za přispění předsedy ER (Dinan, 2013: 1264).

2.3.3 Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

Funkce Vysokého zmocněnce pro SZBP byla zavedena již Amsterodamskou smlouvou, ale pověření k zastupování EU v oblasti SZBP však stále náleželo předsednické zemi, které byl vysoký zmocněnec pouze nápomocen, a tak jen na žádost předsednictví mohl vést dialog se třetími stranami. V letech 1999-2009 tuto funkci vykonával Javier Solana. Lisabonská smlouva nahradila vůdčí úlohu předsednictví v oblasti SZBP zřízením funkce Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (Janků–Janků, 2012: 166). Vytvořením této nové funkce měly být eliminovány problémy vyplývající z vnějšího zastupování Unie pomyslnou trojkou,⁶¹ tvořenou předsedajícím státem, Vysokým představitelem pro SZBP a komisařem pro vnější vztahy. Tento mechanismus se příliš

---

⁶⁰ Proto si také Herman van Rompuy vysloužil přezdívku „Mr Nobody,” tedy „Pan nikdo” (Tóth 2012).

⁶¹ Pozor, nejedná se o předsednické trio.

neosvědčoval vzhledem k nevyjasněným kompetencím a často překrývajícím či dokonce protichůdným zájmům členů trojky. Problémem také bylo tak často zmiňované rotující předsednictví v FAC (Štěrba, 2008: 142–143).

Post Vysokého představitele v sobě tyto tři funkce integruje, díky čemuž má být zajištěna jednotná reprezentace a efektivnější působení Unie na mezinárodním poli. Vysoký představitel se zároveň účastní jednání ER a stojí v čele Evropské obranné agentury (Janků–Janků 2012: 165–166). Vysoký představitel překlenuje doposud dva striktně oddělené pilíře, v nichž se vnější politiky Unie vytvářely – Radu a Komisi. K propojení těchto dvou pilířů však nemůže dojít jen v nejvyšším patře, naopak. Spolupráce je vyžadována již od prvních návrhů dokumentů a akcí. Právě za tímto účelem byla Lisabonskou smlouvou primárně zřízena třetí nová instituce – Evropská služba pro vnější činnost⁶² (Weiss, 2013: 194–195).

Z názorného shrnutí všech funkcí Vysokého představitele můžeme vyvodit, že skloubení jejich výkonu je časově velmi náročné (Dostál 2010). Vysoký představitel totiž fakticky nestřídá dva „kloubouky,”⁶³ jak bývá často uváděno, ale hned tři. Touto personální unií tak fakticky došlo k propojení Komise a Rady a k rozostření dosavadního rozdělení odpovědnosti za jednotlivé dimenze vnější činnosti Evropské unie mezi obě instituce (Váška 2013: 50). Jeho pravomoci a funkce jsou v SEU definovány dosti obsáhle a byly výrazně inspirovány pozicí ministra zahraničních věcí EU, která byla součástí neratifikované ústavní smlouvy (Štěrba, 2008: 142). Vysoký představitel Unie má zplnomocnění podávat legislativní návrhy a implementovat zahraniční politiky jménem Rady EU (Dušek, 2011: 78).

Vysoký představitel je volen kvalifikovanou většinou v ER se souhlasem předsedy Komise. Kandidát na tuto funkci se také musí zúčastnit diskusi na půdě EP. Ačkoli délka trvání mandátu není smluvně zakotvena, platí, že funkční období je pětileté, jelikož mandát odvozujeme od funkčního období Komise (Janků–Janků, 2012: 166). Zajímavé je také to, že Lisabonská smlouva nijak neřeší situaci související s odvoláním Komise a následným postupem ohledně vysokého představitele, který disponuje oproti jejím dalším členům také mandátem v Radě. Je otázkou, zda by se jeho odvolání vztahovalo pouze na místopředsednický post v Komisi či automaticky i na funkci Vysokého představitele (Kaniok, 2010: 21).

---

⁶²Evropská služba pro vnější činnost je jednou z nejmladších institucí Evropské unie. Je potřeba dodat, že se jedná o instituci *sui generis*, která je od hlavních orgánů EU oddělena. V rámci EU je ESVC vnímána jako nezbytnost a cílem jejího vytvoření je snaha, aby EU byla efektivnější, koherentnější a významná jako globální světový hráč (Kušlita 2012: 194).

⁶³ tzv. double-hatted.

První osobou na postu Vysokého představitele se po samotném zřízení v roce 2009 stala britská diplomatka Catherine Ashtonová. Její jmenování přineslo oproti výběru stálého předsedy ER více kontroverzí, které vycházely především z novinářské neznalosti náplně její dřívější pozice komisařky pro obchod (tedy pro vnější obchod), avšak obecný závěr může být podobný jako v případě Hermana Van Rompuye, tudíž možnost, že si členské státy z nabízených alternativ zkrátka vybraly tu osobnost, která byla nejméně výrazná a tedy i kontroverzní (Dostál, 2010).

Nastavení harmonických vztahů s Vysokou představitelkou by mělo být pro předsedu ER mnohem jednodušší (ve srovnání s rotujícím předsednictvím), jelikož z institucionálního pohledu je tomuto úřadu nadřazen (Dinan, 2013: 1263). Je předpokládáno, že pokud se stálý předseda ER nechá primárně vést Vysokou představitelkou a ESVČ a zaměří se spíše na hledání konsensu a kompromisů uvnitř ER, bude jejich spolupráce fungovat dobře a efektivně. Bude-li však iniciovat vlastní zahraniční politiku, mohla by nastat situace, kdy vnější reprezentace Unie bude složena z více aktérů, jejichž postoje však nebudou jednotné. Podobně problematické by bylo, kdyby si předseda ER vytvořil pro svoje potřeby paralelní úřednické centrum zabývající se zahraniční politikou, fungující nezávisle na ESVČ a pouze duplikující jeho funkci (Weiss, 2013: 202).

3 Analýza předlisabonského a postlisabonského předsednictví – případ Irska

Po shrnující genezi institutu předsednictví a představení reformních změn přinesených Lisabonskou smlouvou přecházíme do druhé části práce, jejíž první podkapitola je věnována pozici Irska v Evropské unii. Nastíněn bude postoj Irska k evropskému integračnímu procesu, což je důležité, neboť profilace Irska v Unii má vliv na výkon předsednictví v čele Rady EU. Zmíněna budou také předešlá irská předsednictví, která průběh těch budoucích (tj. předsednictví v roce 2004 a 2013) do jisté míry předurčují.

V závěrečných dvou podkapitolách již bude provedeno hodnocení dvou irských předsednictví, která lze z hlediska časového zasadit do kontextu lisabonské novelizace. Irské předsednictví v roce 2004 a 2013 budu hodnotit na základě typologie čtyř základních funkcí předsednictví, která se pro hodnocení předsednictví užívá v převážné většině případů. Hodnocení se tedy bude primárně odvíjet od toho, jak irská předsednictví byla schopna

naplnit administrativní a organizační, reprezentační, mediační a iniciační funkci. Zohledněn bude také postoj Irska k výkonu předsednictví s ohledem na prosazování národních zájmů. Součástí hodnocení bude také technokratický rozměr předsednictví, zejm. příprava na samotný výkon předsednictví. Zvýšená pozornost bude věnována těm dimenzím výkonu předsednictví, které prošly úpravou na základě lisabonské novelizace. Naopak stranou zůstane ponechán vliv předsednictví na národní politiku a také socializační rozměr předsednictví. Následné vyhodnocení míry naplnění jednotlivých funkcí⁶⁴ je subjektivní a není považováno za cíl této práce. Toto hodnocení má jen ukázat reálný dopad lisabonské novelizace na výkon předsednictví.

Ještě před započítáním samotného hodnocení je třeba zdůraznit, že nelze objektivně rozlišovat výhradně dobrá a špatná předsednictví. Neexistují totiž žádná objektivně daná kritéria hodnocení předsednického mandátu, na čemž se shoduje převážná většina všech autorů, věnujících se tématu předsednictví v Radě EU. I přesto je však možné porovnat alespoň některé dílčí aspekty výkonu předsednictví a stanovit základní předpoklady úspěchu. Obecně bývá za úspěšné předsednictví považováno takové, které zvládne dobře naformulovat a prosadit předsednický program. Rovněž interakce a vyjednávání s institucemi EU je považováno za klíčové. Předsednictví však mnohdy může úspěšně naplnit všechny požadované funkce a přesto nemusí dosáhnout úspěšného završení vyjednávání. Předsednický stát je totiž stále jen jedním z mnoha aktérů, kteří se v politickém systému pohybují (Kaniok, 2008b: 108–109).

Při hodnocení nesmíme opomenout, že úspěch konkrétního předsednictví je závislý na mnoha okolnostech, jež daný předsednický stát ne vždy může ovlivnit. Výkon předsednictví tak může narušit celá řada faktorů, spočívající především ve vnitřních a vnějších podmínkách. Mezi vnější faktory lze zařadit aktuální politickou a ekonomickou situaci Unie a momentální náladu, která v osmadvacátce panuje (Janebová, 2012). Většina autorů však přikládá větší význam faktorům vnitřním. Proto je pro hlavu každého předsednického státu důležité mít domácí politickou situaci zcela pod kontrolou.⁶⁵ Navíc je třeba vzít na vědomí skutečnost, že průběh předsednictví může být radikálně narušen neočekávanou zahraničněpolitickou událostí, což hodnocení ještě více ztěžuje (Kaniok, 2008a: 28).

---

⁶⁴ Toto hodnocení je uvedeno vždy v posledním odstavci každé podkapitoly.

⁶⁵ Občané ČR si při čtení těchto řádků jistě vybaví průběh českého předsednictví v Radě EU v první polovině roku 2009. Více o českém předsednictví viz (Kaniok, P. 2010. *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*).

Z povahy a cílů předsednictví vyplývá, že konkrétní předsednická země může volit z několika různých forem svého působení. Jednotlivá předsednictví proto můžeme posuzovat a hodnotit z více hledisek, např. dle toho, do jaké míry se snaží o prosazení národních zájmů či dle důrazu, který kladou na výkon jednotlivých funkcí. Ve druhém případě rozlišujeme tzv. nízkoprofilová a ambiciózní předsednictví, která však představují ideál typy, a tak se charakter většiny předsednictví pohybuje mezi těmito krajními variantami. Nízkoprofilová předsednictví se soustředí především na funkce administrace, přípravy agendy a reprezentace. Ambiciózní předsednictví usilují o posílení funkcí vytváření agendy a sjednávání dohod (Karlás, 2008: 25–26).

3.1 Irsko a evropský integrační proces

Irsko bývá označováno za malou zemi, neboť irská populace nepřevyšuje počet čtyř a půl milionu. Svoji územní velikost však patřičně vyvažuje vlivem, jenž mu z globálního pohledu náleží.⁶⁶ Irsko bývá v souvislosti s EU uváděno za jeden z úspěšných případů evropské integrace, kdy členství v EU napomohlo členskému státu nastartovat ekonomický rozmach a výrazně tak přispělo k růstu životní úrovně obyvatel. Zároveň bývá Irsko dáváno za příkladný důkaz toho, že ani malá periferní země nemusí členstvím v EU ztratit svoji identitu a své zájmy může být schopna obhájit i na evropské úrovni (Šlosarčík, 2007: 177).

Irsko nepatří k základní šestici zemí, jež stály u samotného zrodu evropského integračního procesu a do ES vstoupilo až v roce 1973 v rámci jeho první vlny rozšíření. Myšlenka vstupu měla poměrně širokou podporu obyvatelstva, a to zejména díky častému uvádění dvou hlavních argumentů, jež měly myšlenku integrace podpořit. Jednalo se o ekonomickou provázanost s Velkou Británií a podporu irského zemědělství v rámci Společné zemědělské politiky (SZP) (Šlosarčík, 2007: 178). Ve větší míře však byl vstup do EHS podnícen čistě racionální kalkulací, která vycházela z přímé závislosti obchodních vztahů na Velké Británii (Fiala – Pitrová, 2009: 101). Vstup Irska do EHS tak potvrdila v květnu 1972 výrazná většina obyvatel⁶⁷ v konaném referendu a Irská republika se stala jejím členem k 1. lednu 1973 společně s Velkou Británií a Dánskem.⁶⁸ V souvislosti se vstupem bylo také

---

⁶⁶ European Commission. *Ireland's impact on the European Union* (http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/impact_of_ireland_on_eu/index_en.htm#1, 1. 3. 2014).

⁶⁷ Referendum o přistoupení proběhlo v Irsku 10. května 1972 a zúčastnilo se jej 70 % obyvatel, z nichž 83 %, tedy výrazná většina, hlasovala pro vstup do ES. Záporné stanovisko tak zastávalo pouze 17 % všech zúčastněných.

⁶⁸ Europeum (2000). *Evropská referenda* (<http://www.europeum.org/doc/obrazky/cislo2/tablibansky.htm>, 1. 3. 2014).

diskutováno, čím tato ekonomicky slabá a co se obrany týče neutrální země, může Unii přispět.⁶⁹

Od samého počátku Irsko pramenila nevýhoda Irska z jeho geografické izolace od ostatních malých členských zemí, které by mohly představovat přirozené spojence v Radě (Laffan, 2008: 3) Pro Irsko tak, coby nový členský stát, bylo mimořádně důležité zejména první předsednictví, jehož úspěšným zvládnutím v podstatě skončilo „nováčkovské“ období Irska ve strukturách ES (Šlosarčík, 2007: 178–180).

Dnes je již Irsko považováno za moderní, vyspělou evropskou zemi orientovanou na obchod. Rovněž v čerpání strukturálních fondů EU se jeví jako úspěšné (Rivza – Cingule – Latviete, 2010: 116). Ve vztahu k předsednictví v Radě EU se ukazuje být zkušeným a schopným vyjednávačem, alespoň vycházíme-li z předešlých irských výkonů v čele Rady. Všechna dosavadní irská předsednictví byla spojena s nemalými úspěchy. Historicky první irské předsednictví, konané v roce 1975 (leden–červen) proslulo především díky ustavujícímu zasedání ER, které se konalo právě v Dublinu. Za irského předsednictví v roce 1979 (červenec–prosinec) byly konány první přímé volby do Evropského parlamentu a byl také založen významný Evropský měnový systém. Předsednictví v roce 1984 (červenec–prosinec) zase výrazně přispělo k přijetí JEA. Podepsána byla také důležitá dohoda o obchodní a hospodářské spolupráci s Čínou.⁷⁰

V roce 1990 (leden–červen) Irsko jakožto reprezentant Unie na poli vnějších vztahů adekvátně reagovalo na historické znovusjednocení Německa. Během tohoto předsednictví se v Dublinu uskutečnily dva důležité summity, na kterých byl přijat jednotný postup vůči zemím střední a východní Evropy. Podepsána byla Dublinská úmluva na zpracování žádostí o azyl v EU, později známá jako Dublinské nařízení. Během Irského předsednictví v roce 1996 (červenec–prosinec 1996) byly dohodnuty klíčové otázky ohledně zavedení eura, včetně právního rámce - Paktu růstu a stability a nového mechanismu směnných kurzů (Barry, 2013: 2). Ve všech těchto případech se Irsko, jakožto předsednický stát, vyznačovalo efektivitou, které bylo mj. dosaženo kombinací velikosti této země, socializací a sdílením evropských norem (Laffan, 2003: 7).

Irsko tedy předsedalo Radě EU již sedmkrát. V průběhu let se profilovalo jako malý členský stát, založený na komunitární metodě, který se distancuje od krajních pozic Velké

---

⁶⁹ European Commission. *Ireland's influence on the European Union* (http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/impact_of_ireland_on_eu/index_en.htm#1, 1. 3. 2014).

⁷⁰ EU2013.ie. *Previous Irish Presidencies* (<http://www.eu2013.ie/ireland-and-the-presidency/about-the-presidency/previousirishpresidencies/>, 1. 3. 2014).

Británie a podporuje budování Unie jakožto společenství národů a občanů (Laffan, 2003: 7). Vliv Velké Británie na Irsko je však dodnes značný, a to nejen v obchodních vztazích. Británie pronikla i do oblasti tištěných médií, skrze která často medializuje svoji vizi o směřování evropské integrace (Laffan, 2008: 3).

Postoje irských občanů ve vztahu k Unii nejsou samozřejmě jednotné, podobně jako ve všech členských státech EU. Naopak, jsou rozdílné a značně komplikované. Na základě většiny výsledků průzkumů Eurobarometr však vidíme, že se Irsko může pyšnit jednou z nejvyšších podpor EU, zejm. ve srovnání se staršími členskými státy. I v období ekonomické krize tento stav nadále přetrvává (Barry, 2013: 5). Za občany Unie se považuje 67 % Irů, což lze považovat za lehký nadprůměr ve srovnání s 59% evropským průměrem.⁷¹ Ze statistik z roku 2013 také vyplývá, že výhradně pozitivní vizi Unie sdílí 40% irských respondentů. Jedná se o mírný nárůst oproti uplynulému roku, kdy pozitivní vizi Unie sdílelo 36 % Irů.⁷²

Nicméně je zde i druhá strana mince vztahu Irska k EU, kdy veřejná diskuse o evropských otázkách vyvolává u Irů nemalé znepokojení, obzvláště jedná-li se o otázky přenosu státní suverenity na úroveň nadnárodní. Existuje i několik výjimek z irského zapojení do evropského integračního procesu. V oblasti vnitřního trhu si Irsko obhájilo požadavek alespoň základních znalostí irštiny pro stále univerzitní pracovníky nebo zvýhodněné zacházení s benzinem pocházejícím z irských rafinérií. Irská republika také není součástí Schengenského prostoru a specifickou výjimku si vyjednala i v oblasti harmonizace azylové, vízové a imigrační politiky (Peers cit. dle Šlosarčík, 2007: 213–214). Zcela specifický přístup byl vyžadován v souvislosti s irskou neutralitou, která je zakotvena v irské ústavě a také v předpisech EU. Irsko tak má zcela ojedinělý vliv na ostatní členské země, z nichž je převážná většina také součástí NATO. Od roku 1992 mohla být oblast SZBP ve spojitosti s předsednictvím efektivním prostředkem, jak irské postoje a mírová řešení prezentovat na mezinárodním poli.⁷³

Od roku 1972 se v Irsku konalo celkem devět referend v souvislosti s evropskými záležitostmi. V počátečním referendu o vstupu do ES, se pozitivně⁷⁴ vyjádřilo 83%

---

⁷¹ Standard Eurobarometr 80. EU citizenship
(http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb80/eb80_fact_ie_en.pdf, 1. 3. 2014).

⁷² Standard Eurobarometr 80. National report Ireland. Autumn 2013
(http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb80/eb80_ie_ie_nat.pdf, 1. 3. 2014).

⁷³ European Commission. Irelands's influence on the European Union
(http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/impact_of_ireland_on_eu/index_en.htm#1, 1. 3. 2014).

⁷⁴ Ve smyslu proevropsky.

hlasujících. Další referenda již tak suverénní nebyla. Zejména v posledních letech (2001 a 2008) dvě referenda skončila zamítavým stanoviskem vůči EU a jejich konání se muselo následně opakovat. Kampaně během těchto referend zdůraznily mnohé negativní aspekty vnímání EU, Unie byla prezentována jako matoucí, byrokratický stroj bez vztahu k hodnotám a zájmům občanů malých členských států. Tato dvě zamítavá stanoviska do jisté míry poškodila postavení Irska v EU, ale pozitivní výsledky druhého referenda o Lisabonské smlouvě v květnu 2012 a úspěšné přijetí Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v HMU již reputaci Irska v EU částečně napravily (Barry, 2013: 4). I tak však mohla irská vláda své poslední předsednictví pojmout jako příležitost k obnovení statusu Irska coby věrné členské země.

Od Irska se očekává úspěšné odvedení předsednického mandátu, a to nejen díky intenzivní přípravě a bohatým zkušenostem s výkonem této funkce, ale také díky exkluzivnímu renomé irských úředníků a diplomatů. Ti jsou považováni za velmi kvalifikované vyjednavče, což je mj. dáno četnými zkušenostmi při řešení krizí a konfliktů v souvislosti s irskou neutralitou.⁷⁵ Tito úředníci představují operační jádro předsednictví. Během dosavadního působení v Unii si již osvojili „bruselská pravidla hry“ a získali ucelené povědomí o postojích jednotlivých členských států, což představuje nesmírně cenné zdroje zejm. pro plnění funkce vyjednavče. Irští úředníci vždy vykazovali vysokou míru profesionality a kolegiality (Laffan, 2003: 7–8).

3.2 Irské předsednictví v roce 2004 (před lisabonskou novelizací)

Šesté irské předsednictví, trvající od ledna do července 2004, bylo posledním mandátem vykonaným v rámci EU s patnácti členskými státy (Kaniok, 2008a: 29). Irské předsednictví bylo po dobu celého funkčního období pod vedením předsedy vlády Bertieho Aherna⁷⁶, který byl již deset let oficiálním lídrem politické strany Fianna Fáil.⁷⁷ Dalšími klíčovými aktéry byli

---

⁷⁵ European Commission. *Ireland's influence on the European Union* (http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/impact_of_ireland_on_eu/index_en.htm#1, 1. 3. 2014).

⁷⁶ Bertie Ahern měl již v této době letité politické zkušenosti s výkonem mnoha důležitých úřadů a jeho dosavadní politická kariéra vykazovala poměrně slibné výsledky. Do nejvyšší ministerské pozice (Taoiseach) byl zvolen dokonce třikrát po sobě a funkci ministerského předsedy tak zastával v letech 1997–2008 (<http://www.parties-and-elections.eu/ireland1.html>, 20. 3. 2014).

V roce 2008 však přišel zásadní zlom v jeho politické kariéře, když byl kvůli finančním nesrovnalostem obviněn z korupce. V důsledku tohoto korupčního skandálu se rozhodl podat demisi, ponechal si však křeslo řádového člena Parlamentu (Dáil Éireann). Po uplynutí poslaneckého mandátu se rozhodl dále nekandidovat a definitivně tak odejít z nejvyšší politiky (<http://www.thejournal.ie/bertie-ahern/news/>, 20. 3. 2014).

⁷⁷ Do čela této strany byl ustanoven na základě jednomyslného rozhodnutí po rezignaci Alberta Reynoldse dne 11. 11. 1994 (<http://www.fiannafail.ie/content/pages/bertie-ahern/>, 20. 3. 2014).

ministr zahraničních věcí, Brian Cowen, a vicepremiérka Mary Harney, která byla současně i ministryní pro podnikání, obchod a zaměstnanost.⁷⁸ Irsko se předsednictví ujalo po Itálii, které se nepodařilo dojednat podobu ústavní smlouvy. Tento náročný úkol byl postoupen irskému předsednictví, které tak v čele Rady EU stanulo v klíčový historický okamžik (Rees, 2005: 55).

Zajímavé byly zejména vnější okolnosti irského mandátu, kdy Irsko muselo souběžně řešit několik komplikovaných situací. Během irského předsednictví měly proběhnout volby do EP, současně s tím také vypršel mandát Prodiho Komise, tudíž byla očekávána volba nového předsedy EK. Plánováno bylo také historicky největší rozšíření Unie o deset nových členů. Bertie Ahern byl velmi zkušeným politikem a úspěšné irské předsednictví mělo být jeho diplomatickým triumfem (Rees, 2005: 55).

3.2.1 Funkce administrativní a organizační

Těžiště administrativní a organizační funkce spočívá zejm. v kvalitní přípravě jednání na všech úrovních Rady a také v efektivním řízení jednání. Na termín irského předsednictví bylo naplánováno konání dvou oficiálních zasedání ER, a to ve dnech 25. – 26. března a 17. – 18. června⁷⁹, jejichž organizaci, průběh i předsedání mělo Irsko patřičně zajistit.

Irští úředníci se na výkon předsednictví začali připravovat s předstihem – již tři roky před oficiálním zahájením předsednictví, tedy v roce 2001, kdy byly pod záštitou Ministerstva zahraničních věcí ustanoveny dva nové meziresortní výbory – logistický a politický výbor (Laffan, 2003: 28). Veškeré přípravy byly řízeny centrálně Ministerstvem zahraničních věcí v úzké spolupráci s předsedou vlády a také Stálým zastoupením v Bruselu (SZ), které pro irské předsednictví představovalo významnou oporu. Proto také Irsko po dobu předsedání kapacity SZ zdvojnásobilo (Quaglia – Moxon-Browne, 2006: 352). Kabinetní podvýbor pro evropské záležitosti pravidelně aktualizoval jednotlivá data, potřebná k řádné přípravě. V pozdější fázi přípravy se zaměřil na vytyčení jednotlivých priorit Irska. V rámci administrativní funkce lze také podotknout, že irští úředníci pečlivě vypracovali program jednotlivých jednání, který zahrnoval i nečlenské a nově přistupující země (Laffan, 2003: 28).

---

⁷⁸ Dalšími klíčovými postavami byly ministr financí Charlie McCreevy a ministr pro evropské záležitosti Dick Roche. Podstatnou roli sehráli také irští úředníci a irští diplomaté, kteří jak již bylo uvedeno, jsou považováni za mistrné vyjednavče.

⁷⁹ European Council. *Conclusions from 2013 to 2003* (<http://www.european-council.europa.eu/council-meetings/conclusions>, 1. 3. 2014).

Z organizačního hlediska představovalo plánované rozšíření Unie o deset nových členských zemí k 1. květnu 2004 velkou výzvu. Ani v tomto případě irské předsednictví situaci nepodcenilo a v rámci příprav na předsednictví zohlednilo také požadavek hladkého přechodu nových členských států a jejich začlenění do unijních struktur. Ministerstvo zahraničních věcí dokonce zorganizovalo seminář, který byl určen ministrům zahraničních věcí nových členských zemí a jejich náměstkům. Seminář byl pořádán v Dublinu v roce 2003 (Laffan, 2003: 30). Celkové finanční náklady irského předsednictví v roce 2004 byly vyčísleny na 110 milionů € (Donoghuea, 2013).

V kontextu předlisabonského systému byly velké požadavky kladeny především na předsedu vlády, Bertieho Aherna, který v organizační rovině zodpovídal za hladký průběh summitů. Z dostupných informací (zejm. mediálních zpravodajství) nebyla registrována žádná závažná pochybení během průběhu summitů. Z hlediska administrativní a organizační funkce nelze irskému předsednictví vytknout žádnou závažnou chybu, naopak. Zejména dostatečná příprava, centrální organizace a spolupráce se SZ předurčila úspěch irského administrativního zázemí.

3.2.2 Funkce iniciační

Již v první části této práce, v rámci shrnující geneze, bylo předesláno, že se Irsko stane první zemí, která své programové priority bude korigovat dle Víceletého strategického programu Rady EU na období 2004-2006.⁸⁰ Ten zahrnoval tři hlavní horizontální témata, kterými byla: podoba evropské ústavy a její následná implementace, úspěšná integrace nových členských zemí, podpora přístupových jednání s nečlenskými zeměmi a schválení finanční perspektivy na léta 2007-2013. Víceletý program zahrnoval také časový harmonogram těch nejdůležitějších milníků. Z této perspektivy se na irské předsednictví vztahovalo: rozhodnutí ER o dalších krocích v přístupovém jednání s Chorvatskem (červen 2004), revize Lisabonské strategie, dokončení programu z Tampere a jeho vyhodnocení (2004), stabilizační a asociační dohody včetně zemí Balkánu či zřízení obranné agentury (2004).⁸¹

Jak již bylo uvedeno, přijetí konceptu víceletých strategických programů souběžně předpokládalo i vypracování ročních operačních programů, a to vždy ve spolupráci dvou

---

⁸⁰ Dále jen Víceletý program.

⁸¹ Council of the EU. *Multiannual strategic programme of the Council 2004-2006 prepared by the six Presidencies: Ireland, Netherlands, Luxembourg, United Kingdom, Austria and Finland*. 8. 12. 2003 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/misc/78355.pdf, 1. 3. 2014).

předsedajících států a na základě dialogu s Komisí. Pracovní program na kalendářní rok vypracovalo Irsko ve spolupráci s Nizozemskem, které mělo po Irsku přebrat předsednický mandát.⁸² Jako společné irsko-nizozemské priority byly identifikovány: mezivládní konference a institucionální reforma, úspěšné rozšíření Unie o nové členské země, budoucí finanční perspektiva a rozvoj současné politiky v oblastech Lisabonské strategie, programu z Tampere (v oblasti JaV) a zahraniční politiky EU (Laffan, 2003: 28).

Přijetí Víceletého programu a souběžně s ním i vypracování Operačního programu Rady zcela logicky zapříčinilo omezení irských možností nastolit vlastní (byť i podstatně odlišnou) agendu. Patrně i z tohoto důvodu byly za hlavní irské priority stanoveny: úspěšné dokončení rozšíření o deset nových členů, Lisabonská strategie, Bezpečnější unie a v neposlední řadě také Unie ve vztahu ke třetím zemím.⁸³ V důsledku politické praxe předsednictví však mnoho položek agendy převztazo po předchozím italském předsednictví.

Název půlročního programu irského předsednictví zní: *Evropané – pracujme společně*⁸⁴, což má evokovat potřebné úsilí k dosažení společných cílů, kterými jsou v souladu s víceletým i ročním operačním programem, posílení prostoru svobody a bezpečnosti EU, tak aby se občané Unie mohli v tomto prostoru neomezeně pohybovat. Finálním cílem společného úsilí má být celosvětové oživení ekonomiky. V evropském prostoru má být vytvořeno takové prostředí, které bude podněcovat vznik nových a lepších pracovních míst.⁸⁵ Prioritní je spolupráce v oblasti hospodářského růstu, přičemž důraz je primárně kladen na Lisabonskou strategii, dle níž se má Evropa stát nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou v globálním měřítku.⁸⁶

Jako další prioritu si Irsko stanovilo úspěšné rozšíření Unie o deset nových států a jejich plné začlenění do unijních struktur. Začlenění deseti nových zemí a zajištění, aby Rady i nadále efektivně fungovala, bylo považováno za jednu z nejdůležitějších priorit.⁸⁷ Třetím prioritním cíle Irska se stala „bezpečnější Unie“. Irsko si předeslalo pokročit v opatřeních, která byla stanovena v Amsterodamské smlouvě a na zasedání ER v Tampere v prosinci 1999.

---

⁸² Euroskop. *Irské předsednictví v EU (1. 1. 2004 – 30. 6. 2004)* (http://www.euroskop.cz/gallery/6/1855-list_irsko.pdf, 1. 3. 2014).

⁸³ Euroskop. *Základní priority irského předsednictví* (<https://www.euroskop.cz/9033/sekce/predsednictvi-v-rade-eu/>, 1. 3. 2014).

⁸⁴ Oficiální název: „*Europeans - Working Together*“.

⁸⁵ Address by the Taoiseach, Mr. Bertie Ahern, T.D., to the European Parliament (abridged). „*Europeans - Working Together*“ 14. 1. 2004 (<http://www.ego4u.com/en/read-on/countries/ireland/eu2004>, 1. 3. 2014).

⁸⁶ Euroskop. *Irské předsednictví v EU (1. 1. 2004 – 30. 6. 2004)* (http://www.euroskop.cz/gallery/6/1855-list_irsko.pdf, 1. 3. 2014).

⁸⁷ Address by the Taoiseach, Mr. Bertie Ahern, T.D., to the European Parliament (abridged). „*Europeans - Working Together*“ 14. 1. 2004 (<http://www.ego4u.com/en/read-on/countries/ireland/eu2004>, 1. 3. 2014).

Důraz klade zejména na opatření směřující k boji proti drogám, organizovanému zločinu, ilegálnímu přistěhovalectví a obchodování s lidmi. Závěrečnou prioritu představuje globální angažovanost Unie ve světě. Dle Irska by Unie měla více podporovat úsilí o spravedlivější, mírový a bezpečný svět. Více by měla podporovat hodnoty jako demokracie, právní řád, lidská práva apod. Ze všech irských priorit se tato jeví jako nejvíce obecná, proto také Irsko upřesnilo, že dané hodnoty může Unie nejlépe vyjádřit podporou Charty OSN.⁸⁸

Podíváme-li se na tyto vymezené body, již na první pohled je zcela evidentní, že si jednotlivé prioritní oblasti v zásadě neodporují a jejich cíle jsou mnohdy totožné. Je tedy patrné, že se irská vláda ještě před zahájením samotného předsednictví rozhodla navázat na předchozí léta v čele Rady a zopakovat tak solidní, ale nikterak ambiciózní předsednictví, které by se snažilo nastolit radikálně odlišnou agendu navzdory unijnímu diskurzu. Irsko tedy již v roce 2004 akceptovalo reformní snahy o prohloubení kontinuity. Přesto se však objevily i jisté návrhy, které nebyly součástí oficiálního pracovního programu. Ministr komunikací Dermot Ahern⁸⁹ považoval za klíčovou prioritu dostupnost vysokorychlostních internetových služeb ve všech státech Unie, které navíc budou cenově dostupné. Rozšíření širokopásmového připojení mělo být jedním z hlavních bodů, projednávaných na zasedání ER. Dle ministra by státy, jejichž trhy budou vykazovat známky selhání, měly umožnit přístup konkurenčním dodavatelům.⁹⁰

Na poli vnějších vztahů Irsko deklarovalo, že podpoří program rozšiřování Unie. Bulharsko a Rumunsko se tak ocitlo na seznamu irských priorit. Cílem bylo uzavřít přístupová jednání do konce roku 2004. Nebývalé podpory se dostalo i Turecku, jehož úsilí o naplnění nezbytných kritérií, tak by ER mohla v prosinci 2004 rozhodnout o zahájení přístupových jednání, bylo vítáno. V rámci rozšíření Unie bylo předpokládáno také přistoupení Kypru, což sebou přinášelo také prostor pro komplexní řešení Kyperské otázky. Pokud by se Irsku podařilo urovnat kyperský spor, mohl by se k 1. květnu 2004 stát členem EU celý sjednocený poloostrov. Irsko za tímto účelem otevřeně podporovalo úsilí generálního

---

⁸⁸ Euroskop. *Irské předsednictví v EU (1. 1. 2004 – 30. 6. 2004)* (http://www.euroskop.cz/gallery/6/1855-list_irsko.pdf, 1. 3. 2004).

⁸⁹ Není v žádném příbuzenském vztahu k ministerskému předsedovi Bertiemu Ahernovi.

⁹⁰ New Media Age. *European Council to push broadband under Irish lead* (<http://www.highbeam.com/doc/1G1-112592308.html>, 1. 3. 2014).

tajemníka OSN,⁹¹ ale i dalších potenciálních stran, které by umožnily vstup jednotného Kypru.⁹²

Co se týče naplnění jednotlivých priorit, za zcela zásadní byla považována Lisabonská strategie, která současně reflektovala irské ekonomické zájmy. Průběh březnového summitu byl zastíněn již zmíněnými bombovými útoky v Madridu. I přesto však byly přijaty určité závěry. Jelikož Unie musela adekvátně reagovat na březnové bombové útoky v Madridu, byla do projednávané agendy začleněna také tematika boje proti terorismu. V první řadě ER přijala Deklaraci o boji proti terorismu, a to v časovém horizontu „pouhých“ dvou týdnů od útoků v Madridu. Na podobě této deklarace spolupracovalo irské předsednictví s Komisí a GS Rady.⁹³

Během irského předsednictví také došlo ke schválení Akčního plánu pro finanční služby (FSAP), Evropské karty zdravotního pojištění a také dalších právních předpisů vztahujících se zejm. k mobilitě občanů, podniků a služeb (Rees, 2005: 57). FSAP představuje pro irské finanční služby příležitost, jak proniknout na evropské trhy a rozšířit tak svoji klientskou základnu (Tirman – Stapleton, 2004). Irsku se také podařilo učinit pokrok v diskusi o finanční perspektivě na léta 2007-2013. Se členskými státy byly zahájeny konzultace, jejichž cílem bylo identifikování klíčových problémů. Došlo však k mnoha rozporům mezi členskými státy, přičemž největší kontroverze vyvolal návrh na všeobecný korekční mechanismus, rušící exkluzivitu britského rabatu. Rada nakonec oznámila, že se návrhem finanční perspektivy bude zabývat až po prázdninách, 13. září (Kuchyňková – Krutílek, 2006: 10).

Pokrok byl učiněn také v oblasti spravedlnosti vnitřních věcí a bezpečnosti. Pod vedením Michaela Mc Dowella⁹⁴ byla přijata nová směrnice o azylovém řízení (Rees, 2005: 57). Mc Dowell se v této záležitosti velmi angažoval, v Dublinu se dokonce uskutečnilo několik schůzek s Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky, a to ještě před oficiálním zahájením irského předsednictví. Diskutovány byly zejm. kroky, jež by měla Unie učinit pro vytvoření společného azylového systému.⁹⁵ Zde je třeba podotknout, že Irsko mělo na projednání dané otázky nemalý zájem. Za poslední dva roky byl zaznamenán markantní

---

⁹¹ Address by the Taoiseach, Mr. Bertie Ahern, T.D., to the European Parliament (abridged). „*Europeans - Working Together*” 14. 1. 2004 (<http://www.ego4u.com/en/read-on/countries/ireland/eu2004>, 1. 3. 2014).

⁹² Euroskop. *Irské předsednictví v EU (1. 1. 2004 – 30. 6. 2004)* (http://www.euroskop.cz/gallery/6/1855-list_irsko.pdf, 1. 3. 2014).

⁹³ OSCE. *Irish Presidency of the European Union* (<http://www.osce.org/cpc/34131?download=true>, 1. 3. 2014).

⁹⁴ Irský ministr pro spravedlnost, rovnost a právní reformy.

⁹⁵ Jednalo se o dva konkrétní nástroje, a to směrnici o minimálních normách pro řízení o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka a směrnici, jež by stanovovala podmínky způsobilosti pro postavení uprchlíka a mezinárodní ochrany.

nárůst počtu žádostí o azyl, které však nebyly řádně odůvodněny. To ve výsledku vedlo k jejich zamítnutí, ale administrativní náklady⁹⁶ s tím spojené, představovaly velkou zátěž pro státní pokladnu.⁹⁷

V souvislosti rozšiřováním Unie řídilo Irsko jednání s dalšími potenciálními kandidáty, konkrétně s Bulharskem a Rumunskem. Dále byla také otevřena přístupová jednání s Chorvatskem a Tureckem.⁹⁸ Irské předsednictví dosáhlo pokroku v dalších mezinárodních otázkách týkajících se oblastí Středomoří, Blízkého východu a Afriky (Rees, 2005: 57).

3.2.3 Funkce reprezentační

Irsko během svého předsednictví zastupovalo EU na půdě mezinárodních organizací, konferencí a také při jednáních s nečlenskými zeměmi. Jedná se o velmi nelehký úkol, neboť nejprve je třeba nalézt shodu uvnitř celé Unie a poté její stanovisko prezentovat na mezinárodní scéně. Pro Irsko byla výchozí pozice při vyjednávání jednotného postoje mnohem složitější, neboť k 1. květnu byla Unie rozšířena o deset nových členských zemí.

Ve dnech 25–26. června se na irském hradě Dromoland uskutečnil významný summit EU–USA.⁹⁹ Irský předseda Bertie Ahern tak stanul bok po boku významných světových politiků především amerického prezidenta Geoge Bushe. Delegaci EU tvořil Bertie Ahern společně s předsedou EK Romanem Prodim a vysokým představitelem pro SZBP Javierem Solanou. Během tohoto summitu bylo učiněno sedm důležitých prohlášení, velká pozornost však byla věnována zejm. dohodě o spolupráci mezi družicovými navigačními systémy Galileo a GPS.¹⁰⁰

Tento summit byl předmětem zájmu mnoha pozorovatelů, a to nejen z důvodu mediální atraktivity a irského předsevzetí, že dojde k prohloubení transatlantické vazby. Vztahy Irsko–USA v této době byly velmi napjaté, zejm. v oblasti vnějších vztahů, což bylo dáno jednak reflexí irské neutrality na válku v Iráku a také nesouhlasným postojem Irska odmítnutí ratifikace Kjótského protokolu ze strany USA. Válka v Iráku navíc způsobila vnitřní napětí uvnitř Rady, neboť postoje jednotlivých členských států nebyly jednotné. Byla zde tedy předznamenána hrozba konfliktu, která mohla ohrozit samotnou realizaci summitu. Irsko se

⁹⁶ Za rok 2002 byly náklady na zpracování neodůvodněných žádostí vyčísleny na 340 milionů €.

⁹⁷ Irish Naturalisation and Immigration Service. *Mc Dowell meets UN High Commissioner for Refugees, Ruud Lubbers* (<http://www.inis.gov.ie/en/INIS/Pages/PR07000182>, 1. 3. 2013).

⁹⁸ Závěry předsednictví ze zasedání Evropské Rady v Bruselu 17. a 18. června 2004: čl. 22 a 27.

⁹⁹ Euractiv (2004). *EU–USA: dočká se Bush kritiky?* 24. 6. 2004 (<http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/analyza/summit-eu-usa-dok-se-bush-kritiky>, 1. 3. 2014).

¹⁰⁰ European Commission (2004). *EU/US Summit* (<http://ec.europa.eu/avservices/photo/photoByReportage.cfm?ref=010790&sitelang=en>, 1. 3. 2014).

tak v pozici rotujícího předsednictví ocitlo ve skutku překerní situaci (Quaglia – Moxon-Browne, 2006: 358).

Na straně jedné, coby reprezentant Rady, muselo zastupovat zájmy EU–USA. Na straně druhé, coby členský stát, muselo zohlednit své bilaterální vztahy s USA, kdy irská ekonomika byla do velké míry závislá na americkém obchodu a investicích. Přihlédnout však muselo také veřejnému mínění irské společnosti, která byla ohledně války v Iráku značně polarizovaná. Příjezd prezidenta Bushe tak představoval tradiční dilema všech předsednictví, neboť se jednalo o ryze unijní záležitost, která byla v Irsku konána jen z toho důvodu, že momentálně předsedalo Radě EU. Pokud by však irské předsednictví tuto návštěvu zrušilo či přesunulo do jiné země, jednalo by se o kontraproduktivní jednání, které by navíc bylo v rozporu s národními zájmy Irska (Quaglia – Moxon-Browne, 2006: 359).

Irské předsednictví však reprezentovalo Radu EU i na dalších mezinárodních setkáních. V březnu byl uskutečněn summit EU–Kanada,¹⁰¹ na květen byl naplánován summit EU–Rusko,¹⁰² na červen připadl summit EU–Japonsko.¹⁰³ Program ministerského předsedy byl vskutku pestrý. Za pomyslné zakončení reprezentační funkce lze považovat slavnostní ceremoniál v Dublinu při příležitosti rozšíření EU, kterého se zúčastnili všichni vrcholní představitelé Unie, včetně předsedy EK a EP. Dublin se tak stal centrem pozornosti celé Evropy a předseda irské vlády, Bertie Ahern, rovněž.¹⁰⁴

V zahraničněpolitické rovině, tj. v rámci vnější reprezentace bylo Irsko úspěšné. Tato malá země odhadla své limity a Unii zastupovala ve vztahu k třetím zemím stejně jako velké a vlivné státy. Na konaných summitech sehrálo předsednictví aktivní roli a nikoli jen roli přihlížejícího, v důsledku čehož byly např. uzavřeny důležité dohody s USA. Ostatně na summitu EU–USA se irské předsednictví obzvláště vyznamenalo, neboť bylo schopno odhlédnout od národních zájmů, kdy irská neutralita ostře rezonovala s americkou invazí do Iráku. Irské předsednictví však upřednostnilo unijní zájem a transatlantickou vazbu posílilo. Irské předsednictví tak získalo ještě větší kredit, i když do jisté míry již bylo zastíněno Vysokým představitelem pro SZBP Javierem Solanou.

---

¹⁰¹ European Commission (2004). *EU-Canada Summit set to make relations deeper, more action – oriented*. 16. 3. 2004 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2004/march/tradoc_116292.pdf, 1. 3. 2014).

¹⁰² Council of the EU. *Multiannual strategic programme of the Council 2004-2006 prepared by the six Presidencies: Ireland, Netherlands, Luxembourg, United Kingdom, Austria and Finland*. 8. 12. 2003 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/misc/78355.pdf, 1. 3. 2014).

¹⁰³ European Union External Service. *13th EU/Japan Summit - Tokyo, 22 June 2004* (http://eeas.europa.eu/japan/summit_en.htm, 1. 3. 2014).

¹⁰⁴ BBC (2004). *Dazzling entry for new EU members*. 1. 5. 2004 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3675241.stm>, 1. 3. 2014).

3.2.4 Funkce mediační

Irské předsednictví zdědilo po předchozím italském předsednictví dokončení podoby návrhu ústavní smlouvy. Irsko coby předsedající stát mělo při jednání o ústavní smlouvě ve srovnání s Itálií dvě nezanedbatelné výhody. Za prvé, méně kontroverzní styl vyjednávání Bertieho Aherna, který se spíše než na svůj mediální obraz a vtipnost bonmotů zaměřil na neveřejná bilaterální jednání s jednotlivými členskými státy, dokonce absolvoval i tzv. „Tour de Capiteles” po hlavních městech klíčových států EU. Další výhodou Irska pak byl jeho obraz coby malé členské země, která se tedy nebude pokoušet prosazovat posílení pozic velkých států ve strukturách EU (Šlosarčík, 2007: 182).

Bertie Ahern záměrně zvolil zdrženlivý přístup, čímž se snažil minimalizovat očekávání jednotlivých států (Rees, 2005: 56). Situaci vyhodnotil tak, že je nežádoucí vyvíjet přílišný tlak na členské státy. Naopak, má jim být ponechán větší prostor na rozmyšlenou a také je třeba vytvořit příznivou atmosféru (Crum, 2007: 1215). Předsednictví se týdný věnovalo bilaterálním schůzkám s členskými státy a identifikaci klíčových problémů. Cílem bylo budování důvěry s jednotlivými členskými státy. Mezivládní konference byla oficiálně svolána na polovinu června, kdy si již předsednictví bylo jisté, že se podaří uzavřít dohodu mezi státy. Irskou strategií bylo uspořádat dostatečný počet setkání, jež by vedla k vyřešení sporných bodů a zároveň limitovat počet otázek tak, aby mohly být diskutovány a následně i uzavírány. Během vyjednávacího procesu se uskutečnily celkem tři setkání na úrovni ministrů zahraničí, a to ve dnech: 17. – 18. května, 24. května a 14. června. Předsednictví se záměrně vyhnulo balíkovým jednáním a veškeré otázky řešilo individuálně. Z dalších vyjednávacích nástrojů, které má každé předsednictví k dispozici, využilo Irsko také tzv. papers (Rees, 2005: 56).

Mezivládní konference, na které mělo padnout finální rozhodnutí, byla zahájena 17. června, tedy těsně před vypršením irského mandátu. Většina států však stále měla ke znění ústavní smlouvy výhrady. Nejvíce spornými body byly: velikost Komise, definice kvalifikované většiny a stanovení minimálního počtu křesel v EP. Irové vedli jednání pečlivě a každou otázku projednávali přesně dle stanoveného pořadí, značně využívali neformální dvoustranná jednání s každým státem odděleně, a postupně tak dosahovali kompromisu (Crum, 2007: 1215–1216). Irsko zde muselo prokázat mistrné vyjednávací schopnosti, neboť na mezivládní konferenci plně participovalo deset nových členských zemí a tři kandidátské země měly pozorovatelský status. Vyjednávání s dvaceti pěti členskými zeměmi s odlišnými preferencemi se ukázalo být nadmíru složité (Quaglia – Moxon-Browne, 2006: 355).

Konečné dohody bylo dosaženo až v pozdních hodinách, za bouřlivé ovace členských států. Finální úspěch byl připisován zejm. skvělým vyjednávacím schopnostem Bertiho Aherna, který je považován za mistrného vyjednavče, dokonce jednoho z nejvíce zkušených v Irsku (Laffan, 2008: 7). Nepřímou podporu irským iniciativám však také poskytlo vnímání irského předsednictví jakožto poslední možnost intenzivního jednání o ústavní smlouvě (Šlosarčík, 2007: 182-185 Uzavřením dohody získalo jistý kredit i Irsko, které se ukázalo být příkladovou unijní zemí, jež je ochotna učinit jisté ústupky¹⁰⁵ (Quaglia – Moxon-Browne, 2006: 357).

Irský předseda během vyjednávání o ústavní smlouvě potvrdil své mistrné vyjednávací schopnosti, díky nimž sklidil nemalý úspěch. Pozitivní hodnocení zaslouží zejm. jeho vhodně zvolená strategie při vyjednávání, která se ukázala být klíčovou pro úspěšné završení mezivládní konference. Irské předsednictví však potvrdilo, že je schopné být i nestranným vyjednavčem. Opět jako v případě summitu EU–Rusko upozadilo irské zájmy před unijními, když ustoupilo z národních požadavků na podobu ústavní smlouvy. Dosažení konsenzu ohledně ústavní smlouvy lze považovat za zcela stěžejní nejen pro Unii, ale i pro irské předsednictví, které tak naplnilo jeden z cílů Víceletého programu.

3.3 Irské předsednictví v roce 2013 (po lisabonské novelizaci)

Posedmé se Irsko ujalo předsednictví v Radě EU k 1. lednu 2013. Toto datum symbolizovalo důležitý historický okamžik v dosavadním působení Irska v EU, neboť uplynulo čtyřicet let od jeho vstupu do ES, předchůdce EU. Dublin se tak opět stal centrem veškerého předsednického dění, alespoň v den oficiálního zahájení předsednictví. Od posledního irského předsednictví však již uplynulo devět let a za tuto dobu prošlo Irsko i celá Evropa podstatnými sociálními i ekonomickými změnami (Kilgallen, 2013: 16). Irsko se ujímá předsednického mandátu v době, kdy jsou změny přinesené Lisabonskou již hluboce zakořeněny. Před zahájením irského předsednictví bylo dle postlisabonských pravidel uskutečněno již šest předešlých předsednictví. Jednalo se o Belgii a Španělsko (2010), Maďarsko a Polsko (2011) a Dánsko s Kyprem (2012), po němž Irsko přebíralo předsednický mandát Rady EU.

---

¹⁰⁵ Irská vláda trvala na odkazu křesťanského dědictví v preambuli ústavní smlouvy. Za účelem dosažení dohody však své stanovisko přehodnotila (Laffan, 2003: 29). Také odstoupila ze svého požadavku na zachování principu, dle kterého byl každý členský stát v Komisi „zastoupen“ jedním eurokomisařem (Crum, 2007: 1221).

Jak Irsko, tak i Kypr se dlouhodobě potýkaly s finanční krizí, v důsledku čehož musely požádat eurozónu o záchranný úvěr.¹⁰⁶ Irsko stanulo v čele Rady EU v kritické době, kdy se Unie nachází v režimu krizového řízení, a to po více než čtyři roky z důvodu krize eurozóny. Navíc nadále přetrvává vysoká nezaměstnanost v jednotlivých členských zemích. Ačkoli již byly podniknuty významné kroky k řešení finanční krize, např. v podobě vytvoření Evropského stabilizačního mechanismu (ESM) či přijetí fiskálního paktu, rozhodování bývá doprovázeno častými rozkoly mezi státy.¹⁰⁷

První roky krize svědčily ve prospěch nového stádia mezivládního přístupu, kdy rozhodování dominovalo trio předseda EK, Eurogroup a ECOFIN a státy Německo a Francie výrazně upevnily své pozice v Unii. Vzhledem ke snaze vypořádat se s finanční krizí, byly posíleny pravomoci Komise, což vedlo k jisté vyváženosti evropských institucí. (Barry, 2013: 3). Irsko vždy bylo tradičním zastáncem komunitární metody společného rozhodování, pro kterou je příznačná silná a nezávislá Komise.¹⁰⁸ Jakkoli se současná situace v Unii může jevit sebezávažněji, irské předsednictví ji pojalo spíše jako výzvu, než-li jako omezení pro výkon předsednického mandátu.¹⁰⁹

Ačkoli předsednictví prošlo zásadní lisabonskou novelizací, Irsko podobně jako v předešlých letech deklarovalo, že při výkonu předsednictví upřednostní roli „honest brokera“, tedy čestného vyjednavče (Barry, 2013: 1) Tento předpoklad byl potvrzen ještě před započítáním samotného předsednictví. Dne 3. října 2012 se v Bruselu uskutečnilo setkání předsedy EK José Manuela Barossy, ministerského předsedy Endy Kennyho a dalších ministrů jeho vlády. Při této příležitosti byla také stanovena společná priorita, a to růst. Předseda EK v prohlášení doslova predikoval pragmatický způsob výkonu irského předsednictví. Zároveň dodal, „že se na spolupráci s irským předsednictvím velice těší a bude plně nápomocen tomu, aby irské předsednictví 2013 bylo ve srovnání s předešlými, tím nejvíce úspěšným.“¹¹⁰

---

¹⁰⁶ Euroskop. *Irsko přebralo po Kypru předsednictví EU* (<https://www.euroskop.cz/8955/21721/clanek/irsko-prebralo-po-kypru-predsednictvi-eu/>, 1. 3. 2014).

¹⁰⁷ European Central Bank. *Prohlášení ze summitu eurozóny*. 29. 6. 2012 (<http://www.ecb.europa.eu/ssm/pdf/statement/Euroareasummitstatement2012-06-29CS.pdf>, 1. 3. 2014).

¹⁰⁸ Což je patrné i z nadále přetrvávající snahy Irska prosadit pravidlo „co země, to eurokomisař“.

¹⁰⁹ Merrion Street. *Address by the Taoiseach, Enda Kenny T.D. to the Konrad Adenauer Stiftung. Brussels: Ireland's Presidency Priorities*. 22. 11. 2012 (<http://www.merrionstreet.ie/index.php/2012/11/address-by-the-taoiseach-enda-kenny-t-d-to-the-konrad-adenauer-stiftung-brussels-irelands-presidency-priorities/>, 1. 3. 2014).

¹¹⁰ European Commission. *José Manuel Durão Barroso President of the European Commission Statement by President Barroso following his meeting with Mr Enda Kenny, Irish Taoiseach, and the Irish government*. 3. 10. 2012 (http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-679_en.htm?locale=en, 1. 3. 2014).

3.3.1 Funkce administrativní a organizační

Jedním z patrných rysů příprav irského předsednictví bylo zaměření se na budování vztahů s poslanci EP, parlamentních výborů a evropských politických skupin. Prohlubování vzájemných vztahů započalo ještě před samotným zahájením předsednictví. Během semestru jaro 2011/podzim 2012 uskutečnili irští ministři celkem 35 oficiální setkání s EP, čímž také uznali posílení této instituce v rámci lisabonské novalizace. V posledním čtvrtletí roku 2012 hostilo Irsko návštěvy předsedy EP, Martina Schulze, předsedy Konference EP a celou řadou významných delegací a politických skupin (Barry, 2013: 3).

Převážná většina ustanovených ministrů se však ocitla ve výkonu této funkce zcela poprvé. Přesto se však vláda jako celek ukázala být velice akceschopná ve vyjednávání na globální politické scéně, a to ještě před zahájením samotného předsednictví. Jednotliví ministři se stali součástí důležitých rozhodnutí uskutečněných na evropské úrovni a krom toho Irsko sklidilo nemalý úspěch v nominacích na tříleté členství do Rady OSN pro lidská práva,¹¹¹ což můžeme považovat za jakýsi projev mezinárodní důvěry ve schopnosti Irska (Barry, 2013: 4).

Irsku bylo postoupeno mnoho klíčových otázek, tou nejdůležitější je však Víceletý finanční rámec; Irsko jakožto zkušená země, očekává se úspěšné projednání, stanovení rozpočtu EU na příštích sedm let je zcela zásadní; Irsko musí zajistit, aby byl rozpočet spravedlivý, založen na spravedlivém základě; zajistit aby každá oblast byla rovnoměrně. Očekáváno je také projednání přibližně 90 legislativních položek, každá z těchto položek musí být schválena Radou, ale i EP. Irští ministři budou na tento proces bedlivě dohlížet (Interview with Lucinda Creighton, 2012: 9).

Irské předsednictví trvalo přesně 181 dní a je odhadováno, že za tuto dobu bylo dosaženo na dvě stě dohod, z nichž více než osmdesát přijalo legislativní formu. Za tuto dobu také bylo pod záštitou irského předsednictví konáno více než 2477 akcí a setkání v celé Evropě. Organizační rovina předsednictví se odehrávala v několika dimenzích, podobně jako tomu bylo v roce 2004. V případě Rady EU se na území Irska konalo celkem 11 neformálních

---

¹¹¹ Více informací o členství Irska v Radě pro lidská práva: UN–General Assembly, Letter dated 13 April 2012 from the Permanent Representative of Ireland to the United Nations addressed to the President of the General Assembly. 13. 5. 2012 (http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/67/80&Lang=E, 1. 3. 2014).

setkání, z nichž byla převážná většina situována do Dublinu. Na nižší úrovni se pod vedením irského předsednictví uskutečnilo celkem 54 zasedání Rady.¹¹²

Z organizačního hlediska, vzhledem ke stávající ekonomické situaci Irska, představovalo předsednictví v roce 2013 výzvu spíše z hlediska úsporných opatření. Irská vláda již během příprav uvedla, že předsednictví v roce 2013 bude nízkonákladové. Došlo tak k radikálnímu snížení ze 110 milionů euro (2004) téměř o celou polovinu, konkrétně na 63 milionů € (Barry, 2013: 10).

---

¹¹² EU 2013.ie *Irish Presidency by Numbers* (<http://www.eu2013.ie/news/news-items/20130628irishpresidencybynumbers/>, 1. 3. 2014).

3.3.3 Funkce iniciační

3.3.3 Funkce reprezentační

3.3.4 Funkce mediační

4 Závěr

5 Seznam použitých zdrojů

Address by the Taoiseach, Mr. Bertie Ahern, T.D., to the European Parliament (abridged). „*Europeans - Working Together*” 14. 1. 2004 (<http://www.ego4u.com/en/read-on/countries/ireland/eu2004>, 1. 3. 2014).

Amsterodamská smlouva.

Barry, L. (2013). What to Expect from Ireland's Presidency of the Council of the European Union (European Policy Analysis). *SIEPS* (http://www.sieps.se/sites/default/files/2013_1epa.pdf, 1. 3. 2014).

Batory, A. – Puetter, U. (2013). Consistency and diversity? The EU's rotating trio Council Presidency after the Lisbon Treaty. *Journal of European Public Policy*. Vol. 20, No. 1, s. 95–112.

BBC (2004). *Dazzling entry for new EU members*. 1. 5. 2004 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3675241.stm>, 1. 3. 2014).

Boček, T. (2008). Předmluva Tomáše Bočka. In: Francová, J. (2008): *Lisabonská smlouva. Konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy* (Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky), s. 11–18.

Břicháček, T. (2008). Deset nejtěžších hříchů Lisabonské smlouvy. *CEP*. 29. 5. 2008 (<http://www.cepin.cz/cze/clanek.php?ID=821>, 4. 2. 2014).

Council of the European Union. *Economic and Financial Affairs* (<http://www.consilium.europa.eu/policiesold/council-configurations/economic-and-financial-affairs>, 1. 3. 2014).

Council of the EU. *Multiannual strategic programme of the Council 2004-2006 prepared by the six Presidencies: Ireland, Netherlands, Luxembourg, United Kingdom, Austria and Finland*. 8. 12. 2003 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/misc/78355.pdf, 1. 3. 2014).

Crum, B. (2007). Can the EU Presidency make its mark on interstate bargains? The Italian and Irish Presidencies of the 2003–04 IGC. *Journal of European Public Policy*. Vol. 14, No. 8, s. 1208-1226.

- Dinan, D. (2013). The Post-Lisbon European Council Presidency: An Interism Assessment. *West European Politics*. Vol. 36, No. 6, s. 1256–1273.
- Donoghuea, R. (2013). The Irish Presidency: Priorities and Pitfalls. *RTE*. 3. 1. 2013 (<http://www.rte.ie/blogs/european/2012/12/31/the-irish-presidency-priorities-and-pitfalls/>, 1. 4. 2014).
- Dostál, V. (2010). Postlisabonské předsednictví – dobře namazaný stroj? *Asociace pro mezinárodní otázky*. 20. 12. 2010 (<http://www.amo.cz/publikace/postlisabonske-predsednictvi--dobre-namazany-stroj.html>, 11. 3. 2013).
- Dušek, J. (2011). *Historie a organizace Evropské unie* (České Budějovice: VŠERS).
- EU2013.ie. *Previous Irish Presidencies* (<http://www.eu2013.ie/ireland-and-the-presidency/about-the-presidency/previousirishpresidencies/>, 1. 3. 2014).
- Elgström, O. (2003). Introduction. In: Elgström, O. ed. (2003). *European Union Council Presidencies: A comparative perspective*. (New York: Routledge), s. 1–17.
- Euractiv (2004). *EU–USA: dočká se Bush kritiky?* 24. 6. 2004 (<http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/analyza/summit-eu-usa-dok-se-bush-kritiky>, 1. 3. 2014).
- Euractiv. *Reforma evropských institucí* (<http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/reforma-evropskych-institucim>, 2. 2. 2014).
- European Central Bank. *Prohlášení ze summitu eurozóny*. 29. 6. 2012 (<http://www.ecb.europa.eu/ssm/pdf/statement/Euroareasummitstatement2012-06-29CS.pdf>, 1. 3. 2014).
- European Commission. *EU-Canada Summit set to make relations deeper, more action – oriented*. 16. 3. 2004 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2004/march/tradoc_116292.pdf, 1. 3. 2014).
- European Commission. *EU/US Summit* (<http://ec.europa.eu/avservices/photo/photoByReportage.cfm?ref=010790&sitelang=en>, 1. 3. 2014).
- European Commission. *Ireland's impact on the European Union* (http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/impact_of_ireland_on_eu/index_en.htm#1, 1. 3. 2014).

European Commission. *Ireland's influence on the European Union* (http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/impact_of_ireland_on_eu/index_en.htm#1, 1. 3. 2014).

European Commission. *José Manuel Durão Barroso President of the European Commission Statement by President Barroso following his meeting with Mr Enda Kenny, Irish Taoiseach, and the Irish government*. 3. 10. 2012 (http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-679_en.htm?locale=en, 1. 3. 2014).

European Council. *Conclusions from 2013 to 2003* (<http://www.european-council.europa.eu/council-meetings/conclusions>, 1. 3. 2014).

European Union (2011). *The European Union after the Treaty of Lisbon. Visions of leading policy-makers, academics and journalists* (Luxembourg: Publications Office of the European Union).

European Union External Service. *13th EU/Japan Summit - Tokyo, 22 June 2004* (http://eeas.europa.eu/japan/summit_en.htm, 1. 3. 2014).

Europeum (2000). *Evropská referenda* (<http://www.europeum.org/doc/obrazky/cislo2/tablibansky.htm>, 1. 3. 2014).

Euroskop. *Irské předsednictví v EU (1. 1. 2004 – 30. 6. 2004)* (http://www.euroskop.cz/gallery/6/1855-list_irsko.pdf, 1. 3. 2014).

Euroskop. *Irsko přebralo po Kypru předsednictví EU* (<https://www.euroskop.cz/8955/21721/clanek/irsko-prebralo-po-kypru-predsednictvi-eu/>, 1. 3. 2014).

Euroskop. *Základní priority irského předsednictví* (<https://www.euroskop.cz/9033/sekce/predsednictvi-v-rade-eu/>, 1. 3. 2014).

Evropská unie. *Zakladatelé EU* (http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/index_cs.htm, 1. 3. 2013).

Fiala, P. – Pitrová, M. (2009). *Evropská unie* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Fianna Fáil. *Bertie Ahern* (<http://www.fiannafail.ie/content/pages/bertie-ahern/>, 20. 3. 2014).

Francová, J. (2008). Úvod. In: Pítrová, L. a kol. (2008). *Když se řekne Lisabonská smlouva...Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce* (Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky), s. 10–12.

General Secretariat of the Council of the EU (2009). *Background: President of the European Union*. November 2009 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/111298.pdf, 1. 3. 2014).

Hayes-Renshaw, F. – Wallace, H. (2006). *The Council of Ministers* (London: Palgrave Macmillan).

Interview with Lucinda Creighton (2012). All eyes on Ireland's EU Presidency. *IFM*. December 2012, s. 9–10.

Irish Naturalisation and Immigration Service (2003). *Mc Dowell meets UN High Commissioner for Refugees, Ruud Lubbers*. 19. 11. 2003 (<http://www.inis.gov.ie/en/INIS/Pages/PR07000182>, 1. 3. 2013).

Janebová, P. (2012). Předsednictví Rady EU: Šance pro malé země? *Global politics*. 5. 2. 2012.

Janků, L. – Janků, M. (2012). *Právo EU po Lisabonské smlouvě* (Ostrava: Key Publishing s.r.o.).

Jednotný evropský akt.

Kaniok, P. (2008a). Předsednictví Rady Evropské unie. Billboard pro evropskou integraci? *Mezinárodní vztahy*. Vol. 43, No. 2, s. 25-39.

Kaniok, P. (2008b). *Předsednictví Rady EU: příběh půlstoletí* (Brno: Mezinárodní politologický ústav).

Kaniok, P. (2010). *České předsednictví Rady EU – most přes minulost* (Brno: Masarykova univerzita).

Karlas, J. (2008). Předsednictví Rady EU – funkce, cíle, forma a vliv. In: Karlas, J. a kol. (2008). *Jak předsedat Evropské unii? Návrh priorit předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů), s. 17–32.

Kasáková, Z. (2013). Evropský parlament. In: Šlosarčík, I. (2013). *Institute Evropské unie a Lisabonská smlouva* (Praha: Garda), s. 93–150.

Kilgallen, A. (2013). Irish Presidency of the Council of the EU. *Veterinary Ireland Journal*. Vol. 3, No. 1, s. 16.

Krutílek, O. – Kuchyňková, P. (2006). *Monitoring evropské legislativy 2004–2005* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Laffan, B. (2003). Ireland and Europe: Continuity and Change the 2004 Presidency. *Notre Europe*. December 2003. No. 30, s. 1–36.

Laffan, B. (2008). Ireland and the EU Post-Lisbon. *Notre Europe*. December 2008 (http://www.notre-europe.eu/media/b_laffan_-_traite_lisbonne.pdf?pdf=ok, 1. 3. 2014), s. 1–13.

Maršálková, Z. a kol. (2011). *Jaké změny přináší Smlouva o Ústavě pro Evropu?* (Praha: MZV ČR, Odbor komunitárního práva).

Merrion Street. *Address by the Taoiseach, Enda Kenny T.D. to the Konrad Adenauer Stiftung. Brussels: Ireland's Presidency Priorities.* 22. 11. 2012 (<http://www.merrionstreet.ie/index.php/2012/11/address-by-the-taoiseach-enda-kenny-t-d-to-the-konrad-adenauer-stiftung-brussels-irelands-presidency-priorities/>, 1. 3. 2014).

OSCE. *Irish Presidency of the European Union* (<http://www.osce.org/cpc/34131?download=true>, 1. 3. 2014).

Palán, J (2008). Orgány Unie. In: Pítrová, L. a kol. (2008). *Když se řekne Lisabonská smlouva...Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce* (Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky), s. 36–44.

Parties and Elections in Europe. *Ireland* (<http://www.parties-and-elections.eu/ireland1.html>, 20. 30. 2014).

Pitrová, M. – Kaniok, P. (2005). Institut předsednictví Evropské unie – principy, problémy a reforma. *Mezinárodní vztahy*. Vol. 40, No. 3, s. 5–23.

Pitrová, M. – Kaniok, P. (2006). Předsednictví: vrcholem rad v EU. In: Dočkal, V. – Fiala, P. – Kaniok, P. – Pitrová, M. eds. (2006): *Česká politika v Evropské unii. Evropský integrační proces a zájmy České republiky* (Brno: Mezinárodní politologický ústav), s. 185–202.

Plechanovová, B. (2004). *Institucionální vývoj Evropské unie. Od Maastrichtské smlouvy k východnímu rozšíření* (Praha: Karolinum).

Quaglia, L. – Moxon-Browne, L. (2005). What makes a good EU Presidency? Italy and Ireland compared. *Journal of Common Market Studies*. Vol. 44, No. 2, s. 349–368.

Presidency Conclusions Seville European Council 21 and 22 June 2002.

Rada EU (2009). Neformální zasedání hlav států a předsedů vlád členských států EU. *Tisková zpráva*. 19. 11. 2009.

Rees, N. (2005). The Irish Presidency: A Diplomatic Triumph. *Journal of Common Market Studies*. Vol. 43, Annual Review.

Report on European Institutions. Presented by the Committee of Three to the European Council (October 1979).

Rivza, B. – Cingule, S. –Latviete, I. (2010). Acquisition of EU Structural Funds in Ireland and Latvia. *European Integration Studies*. No. 4, s. 116–126.

Rozhodnutí Rady 2005/902/ES, Euratom.

Rozhodnutí Rady 2007/5/ES, Euratom.

Smlouva o Evropské unii.

Smlouva o Ústavě pro Evropu.

Smlouva o vytvoření jednotné Rady a jednotné Komise Evropských společenství.

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství.

Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli.

Smlouva z Nice.

Solemn Declaration on European Union. 19. 6. 1983.

Standard Eurobarometr 80. *National report Ireland*. Autumn 2013 (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb80/eb80_ie_ie_nat.pdf, 1. 3. 2014).

Standard Eurobarometr 80. *EU citizenship* (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb80/eb80_fact_ie_en.pdf, 1. 3. 2014).

Svoboda, P. (2012). Obecná charakteristika Lisabonské smlouvy. In: Šišková, N. a kol. (2012). *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské mezinárodní a vnitrostátní právo členských států* (Praha: Leges), s. 18–23.

Syllová, J. – Pítrová, L. – Paldusová, H. (2010). *Lisabonská smlouva: komentář* (Praha: C. H. Beck).

Šlosarčík, I. (2007). *Politický systém Irska* (Praha: Slon).

Šrein, Z. (2009). Lisabonská smlouva – další krok rozvoje integrace i téma velkých sporů. In: Peltrám, A. a kol.: *Evropská integrace a Česká republika* (Praha: Grada).

Štěrba, V. (2008). Zahraniční politiky Unie. In: Pítrová, L. a kol. (2008). *Když se řekne Lisabonská smlouva...Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce* (Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky), s. 142–152).

The Journal. *Bertie Ahern* (<http://www.thejournal.ie/bertie-ahern/news/>, 20. 3. 2014).

Tiernan, L. – Stapleton, P. (2004). Countdown to the end of the FSAP begins. *The Finance-magazine* (http://www.finance-magazine.com/display_article.php?i=4322&pi=142, 1. 3. 2014).

Tomalová, E. (2013). Evropská rada. In: Šlosarčík, I. (2013). *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva* (Praha: Garda), s. 15–34.

Tóth, A. (2012). Herman Van Rompuy: How to be friends with everyone without being liked by anyone. *Nouvelle-europe*. 7. 3. 2012 (<http://www.nouvelle-europe.eu/node/1449>, 1. 4. 2014).

Váška, J. (2013). Rada Evropské unie. In: Šlosarčík, I. (2013). *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva* (Praha: Garda), s. 35–63.

Vláda ČR (2010). *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* (<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>, 13. 3. 2013).

Westlake, M. – Galloway, D. (2004). *The Council of the European Union* (London: John Harper Publishing).

Závěry Evropské rady v Helsinkách ze dnů 10. a 11. 12. 1999: Příloha III, bod G.

Závěry předsednictví ze zasedání Evropské Rady v Bruselu 17. a 18. června 2004.

6 Resumé

7 Přílohy

Příloha č. 1: **Předlisabonské předsednictví Irska v kontextu Víceletého strategického programu Rady na období 2004-2006**

ZEMĚ	PERIODA	ZEMĚ	PERIODA
Francie	1/1995 – 6/ 1995	Švédsko	1/2001 – 6/2001
Španělsko	7/1995 – 12/1995	Belgie	7/2001 – 12/2001
Itálie	1/1996 – 6/1996	Španělsko	1/2002 – 6/2002
Irsko	7/1996 – 12/1996	Dánsko	7/2002 – 12/2002
Nizozemí	1/1997 – 6/1997	Řecko	1/2003 – 6/2003
Lucembursko	7/ 1997 – 12/1997	Itálie	7/2003 – 12/2003
Velká Británie	1/1998 – 6/1998	Irsko	1/2004 – 6/2004
Rakousko	7/1998 – 12/1998	Nizozemí	7/2004 – 12/2004
Německo	1/1999 – 6/1999	Lucembursko	1/2005 – 6/2005
Finsko	7/1999 – 12/1999	Velká Británie	7/2005 – 12/2005
Portugalsko	1/2000 – 6/2000	Rakousko	1/2006 – 6/2006
Francie	7/2000 – 12/2000	Finsko	7/2006 – 12/2006

Zdroj: (Kaniok, 2008: 40).

Příloha č. 2: Postlisabonské předsednictví Irska v kontextu předsednického tria

PERIODA	POŘADÍ ZEMÍ
1/2007 – 6/2008	Německo, Portugalsko, Slovinsko
7/2008 – 12/2009	Francie, Česká republika, Švédsko
1/2010 – 6/2011	Španělsko, Belgie, Maďarsko
7/2011 – 12/2012	Polsko, Dánsko, Kypr
1/2013 – 6/2014	Irsko, Litva, Řecko
7/2014 – 12/2015	Itálie, Lotyšsko, Lucembursko
1/2016 – 6/2017	Nizozemí, Slovensko, Malta
7/2017 – 12/2018	Velká Británie, Estonsko, Bulharsko
1/2019 – 6/2020	Rakousko, Rumunsko, Finsko

Zdroj: (Kaniok, 2008: 40).

Příloha č. 3: **Logo irského předsednictví v roce 2004**

Zdroj: Euroskop. *Irské předsednictví v EU (1. 1. 2004 – 30. 6. 2004)*
(http://www.euroskop.cz/gallery/6/1855-list_irsko.pdf, 1. 3. 204).

Příloha č. 4: Logo irského předsednictví v roce 2013

Zdroj:EU 2013.ie. *Presidency Logo* (<http://eu2013.ie/ireland-and-the-presidency/about-the-presidency/presidencylogo/>, 1. 3. 2014).

Příloha č. 5: **Předsednické trio leden 2013 – červen 2014**

Zdroj: European Comission. *Representation in Ireland*

(http://ec.europa.eu/ireland/how_the_eu_works/presidency/index_en.htm, 1. 3. 2014).